

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу

Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

Методика формування та аналіз фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.»

Виконав: студ. 6 курсу, групи ОА-61м
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Синюга Олег Сергійович

Керівник к.е.н., доц. Грицак О.С.

Рецензент директор ТЗОВ «Юридичний та
фінансовий аутсорсинг» Козлюк А.М.
(посада, прізвище та ініціали)

м. Львів – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
 Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу
 Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи
 Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
 Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту
 д.е.н., проф. П.М. Гарасим
 «25» 05 2025 року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Синюга Олег Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Методика формування та аналіз фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.»

керівник роботи Грицак Оксана Степанівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «04»09 2025р. №С-650

2. Термін подання студентом роботи 18 грудня 2025 року

3. Вихідні дані до роботи нормативно-літературні джерела за темою роботи, дані аналітичного та синтетичного обліку, річна фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства, методичні рекомендації, інтернет-ресурси, наукові праці, періодичні видання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) ВСТУП; РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА 1.1. Поняття, сутність та вимоги до фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва 1.2. Нормативно-правове регулювання формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва Висновки до розділу 1 РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТзОВ «Ю.Ф.А.» 2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика та аналіз фінансово-економічного стану ТзОВ «Ю.Ф.А.» 2.2. Особливості організації обліку суб'єкта малого підприємництва на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» 2.3. Особливості формування фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» Висновки до розділу 2 РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТзОВ «Ю.Ф.А.»

3.1 Мета, зміст, завдання та джерела інформації аналізу фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» 3.2 Результати комплексного аналізу фінансової звітності на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» 3.3 Помилки у фінансовій звітності: особливості виявлення та попередження Висновки до розділу 3 ВИСНОВКИ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Лист 1. Місце фінансової звітності серед елементів в системі управління підприємством Лист 2. Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні Лист 3. Ефективність використання оборотних засобів ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки. Лист 4. Аналіз структури і динаміки звіту про фінансові результати ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки. Лист 5. Типові бухгалтерські проведення для ТзОВ «Ю.Ф.А.» Лист 6. Структура формування рентабельності власного капіталу ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки Лист 7. Оцінка фінансової стійкості та структури капіталу ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прий.
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

7. Дата видачі завдання « 25 » вересня 2025 р.

Керівник роботи

(підпис)

Грицак О.С.
(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відомості
1.	ВСТУП	22.09-28.09.2025	В
2.	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	29.09-12.10.2025	В
3.	РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	13.10-26.10.2025	В
4.	РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «Ю.Ф.А.»	27.10-16.11.2025	В
5.	ВИСНОВКИ	17.11-23.11.2025	В
6.	Оформлення магістерської роботи	24.11-30.11.2025	В

Студент

(підпис)

Синюга О.С.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Грицак О.С.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мета дипломної роботи – обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики формування та аналізу фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.». Об'єктом дослідження є обліково-звітно-аналітичний процес на ТзОВ «Ю.Ф.А.».

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та методичні аспекти формування та аналізу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва в умовах застосування спрощених форм за НП(С)БО 25.

Основне завдання роботи полягає у всебічному дослідженні діючої практики організації обліку та складання фінансової звітності на ТзОВ «Ю.Ф.А.», оцінці фінансово-економічного стану підприємства за 2020–2024 роки, а також у розробці методичних підходів до комплексного аналізу показників звітності та формуванні практичних рекомендацій щодо підвищення інформативності звітності й ефективності управлінських рішень.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

Ключові слова: фінансова звітність, мале підприємство, облік, аналіз, рентабельність, ліквідність, фінансова стійкість, облікова політика.

Сторінок – 79, рисунків – 15, таблиць – 16, використаних літературних джерел – 66.

ANNOTATION

The purpose of the master's thesis is to substantiate the theoretical foundations and develop practical recommendations for improving the methodology of preparation and analysis of financial statements of a small enterprise, using LLC "Y.F.A." as a case study.

The object of the research is the accounting, reporting and analytical process at LLC "Y.F.A.". The subject of the research comprises theoretical, organizational and methodological aspects of preparation and analysis of financial statements of a small business entity under the simplified reporting forms in accordance with NAS (National Accounting Standard) 25.

The main task of the thesis is to conduct a comprehensive study of the current practice of organizing accounting and preparing financial statements at LLC "Y.F.A.", to assess the financial and economic performance of the enterprise for 2020–2024, as well as to develop methodological approaches to a comprehensive analysis of reporting indicators and to formulate practical recommendations aimed at increasing the informativeness of financial reporting and the effectiveness of managerial decision-making.

The thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions and recommendations, a list of references and appendices.

Keywords: financial statements, small enterprise, accounting, analysis, profitability, liquidity, financial stability, accounting policy.
Pages – 79, figures – 15, tables – 16, references – 66.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.7	7
1.1. Поняття, сутність та вимоги до фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва	7
1.2. Нормативно-правове регулювання формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.....	16
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТЗОВ «Ю.Ф.А.».....	22
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика та аналіз фінансово-економічного стану ТЗОВ «Ю.Ф.А.».....	22
2.2. Особливості організації обліку суб'єкта малого підприємництва на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.».....	41
2.3. Особливості формування фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.».....	49
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «Ю.Ф.А.»	56
3.1 Мета, зміст, завдання та джерела інформації аналізу фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.».....	56
3.2 Результати комплексного аналізу фінансової звітності на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.».....	63
3.3 Помилки у фінансовій звітності: особливості виявлення та попередження.....	69
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Трансформація бізнес-середовища України, цифровізація облікових процесів та підвищені вимоги до прозорості фінансової інформації з боку власників, кредиторів і держави зумовлюють потребу у вдосконаленні методики формування та аналізу фінансової звітності малих підприємств. Саме малі суб'єкти господарювання становлять основу підприємницького сектору, забезпечуючи гнучкість економіки, зайнятість та інноваційність, а якість їхньої звітності безпосередньо впливає на доступ до фінансування, податкову комплаєнсію і ефективність управлінських рішень. За умов посилення регуляторних вимог та динаміки ринку послуг, обґрунтована методика формування звітності та її подальшого аналізу набуває особливої актуальності.

Обрана тема є практикоорієнтованою й водночас науково значущою, оскільки поєднує нормативно-правову базу фінансової звітності малого підприємства з інструментарієм аналітики показників фінансового стану та результатів діяльності. Комплексний підхід дозволяє виявити взаємозв'язок між обліковою політикою, якістю первинної інформації, структурою звітності та управлінськими рішеннями, що приймаються на її підставі.

Емпіричною базою дослідження виступає ТзОВ «Ю.Ф.А.» (повна назва — ТзОВ «Юридичний та фінансовий аутсорсинг») — мале підприємство сфери професійних послуг, що спеціалізується на юридичному аутсорсингу для бізнесу. Портфель послуг охоплює повний юридичний супровід підприємств, договірну роботу, консультації з оподаткування, комплаєнс та супровід взаємовідносин із контролюючими органами. Діяльність компанії характеризується високою часткою нематеріальних послуг, проектною природою доходів і значною роллю договірних відносин, що висуває специфічні вимоги до організації бухгалтерського обліку, визначення облікових оцінок і розкритті у фінансовій звітності.

Мета магістерської дипломної роботи — теоретично обґрунтувати та практично удосконалити методику формування і аналізу фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.», забезпечивши її відповідність чинним нормам та інформаційним потребам стейкхолдерів.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань:

- обґрунтувати теоретико-методологічні засади фінансової звітності малих підприємств та якісні характеристики корисної фінансової інформації;
- ідентифікувати нормативно-правові вимоги до складу, визнання, оцінки та розкриття показників звітності малого підприємства, релевантні для сфери професійних послуг;
- описати організаційно-економічну характеристику ТзОВ «Ю.Ф.А.» та особливості його облікової політики;
- розробити й формалізувати методику формування ключових форм фінансової звітності малого підприємства з урахуванням специфіки надання юридичних послуг;
- здійснити комплексний аналіз фінансової звітності підприємства та інтерпретувати результати для управлінських рішень;
- визначити інформаційні ризики, типові облікові оцінки й судження, що впливають на достовірність звітності, та запропонувати шляхи їх мінімізації;
- сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення прозорості, аналітичності та корисності фінансової звітності ТзОВ «Ю.Ф.А.» для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Об'єкт дослідження — процес формування та використання фінансової звітності малого підприємства.

Предмет дослідження — теоретичні, організаційні та методичні аспекти складання і аналізу фінансової звітності малого підприємства сфери професійних послуг на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.».

Методологічну основу становлять загальнонаукові та спеціальні методи: системний і структурно-логічний аналіз, індукція та дедукція, узагальнення, порівняння, групування, економіко-статистичні методи, а також інструменти фінансового аналізу звітності. Для кількісної оцінки використовуватимуться класичні фінансові коефіцієнти, зокрема рентабельності, ліквідності, платоспроможності та ділової активності.

Наукова новизна полягає в адаптації та деталізації методики формування і аналізу фінансової звітності для малого підприємства з високою часткою нематеріальних послуг і проєктної виручки, а також у пропозиціях щодо удосконалення облікових оцінок, релевантних для юридичного аутсорсингу.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування запропонованих методичних підходів у діяльності ТзОВ «Ю.Ф.А.» для підвищення якості управлінських рішень, обґрунтованості податкового планування, прозорості взаємодії із зацікавленими сторонами та оптимізації внутрішніх облікових процедур.

Інформаційну базу дослідження становитимуть:

- чинні нормативно-правові акти України у сфері бухгалтерського обліку та звітності, стандарти бухгалтерського обліку, податкове законодавство;
- міжнародні підходи та професійні стандарти до підготовки фінансової звітності малих і середніх суб'єктів;
- наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників з проблематики методики формування звітності та її аналітики;
- внутрішні дані бухгалтерського обліку та фінансова звітність ТзОВ «Ю.Ф.А.» за вибраний період спостереження.

Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Зміст розділів відповідає поставленій меті та завданням і відображає логіку переходу від теоретико-методологічних засад до

прикладної реалізації методики й практичних рекомендацій для малого підприємства юридичного аутсорсингу.

Основні результати та положення дослідження обговорювалися і доповідалися на 77-ій студентській науково-технічній конференції НЛТУ України "Управління та адміністрування на підприємствах лісового комплексу", підсекція "Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання" від 10-12 листопада 2025 р. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези наукової доповіді.

Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків та переліку використаної літератури. Загальний обсяг роботи викладено на 75 сторінках. Дипломна робота містить 15 рисунків, 16 таблиць, 39 стор. додатків, бібліографія налічує 86 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1.1. Поняття, сутність та вимоги до фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва

Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва посідає ключове місце в інституційному середовищі української економіки, оскільки забезпечує прозорий обіг інформації між підприємствами, інвесторами, кредиторами, державними органами та іншими заінтересованими сторонами. В умовах зростання ролі малого бізнесу та посилення вимог до підзвітності саме якість, своєчасність і зіставність звітних даних стають визначальними для доступу до фінансування, податкової комплаєнсності та обґрунтованості управлінських рішень.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» встановлює концептуальні засади складання та подання фінансової звітності в Україні, окреслюючи її призначення, склад, загальні принципи формування показників, а також вимоги до визнання, оцінки та розкриття елементів звітності. Дія цього стандарту поширюється на всі юридичні особи, які за законодавством зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність, і застосовується у поєднанні з нормами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що визначає загальні правила організації обліку та підзвітності суб'єктів господарювання [1].

Метою складання фінансової звітності, відповідно до зазначених нормативів, є надання користувачам — власникам, потенційним інвесторам, кредиторам, органам державної влади та іншим заінтересованим сторонам — повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів за звітний період. Досягнення цієї мети забезпечується дотриманням якісних характеристик корисної інформації

(доречності, правдивого подання, зіставності, перевірюваності, своєчасності й зрозумілості), а також принципів безперервності діяльності, послідовності облікової політики, нарахування та превалювання сутності над формою. У практичному вимірі це означає, що підприємство має не лише коректно сформулювати показники у встановлених формах звітності, а й належно розкрити суттєві облікові судження, припущення та ризики у примітках, щоб користувачі могли приймати обґрунтовані рішення на основі достовірної та повної інформації [2].

Внутрішніми користувачами фінансової звітності є власники та менеджмент, які на її основі ухвалюють рішення щодо бюджетування, інвестиційних пріоритетів, контролю ліквідності та структури капіталу. До зовнішніх користувачів належать кредитори, потенційні інвестори, контрагенти й регуляторні органи; їхні типові рішення стосуються оцінки платоспроможності та кредитоспроможності, встановлення умов фінансування й постачання, а також перевірки дотримання нормативних вимог [1; 2]. Для суб'єктів малого підприємництва особливо вагомими є рішення кредиторів і контрагентів, оскільки вони безпосередньо впливають на доступ до коротко- і довгострокового фінансування та стабільність ділових відносин.

У сучасній науковій дискусії фінансова звітність малого бізнесу розглядається як центральний елемент інфраструктури економічної інформації, що забезпечує зниження інформаційної асиметрії між підприємством і зовнішніми користувачами та слугує підґрунтям управлінських рішень. Огляд праць українських дослідників показує стійкий консенсус: якість звітності визначається не лише дотриманням формальних вимог, а насамперед достовірністю первинних даних, своєчасністю їх узагальнення та зрозумілістю подання для користувачів, від чого прямо залежить ефективність внутрішнього менеджменту та довіра інвесторів. Так, у публікації О. Добровольської, М. Кравченка та О. Даніленко фінансова звітність позиціонується як інструмент управління, покликаний забезпечувати релевантну, агреговану й інтерпретовану інформацію для ухвалення ділових рішень, що зумовлює підвищені

вимоги до її оперативності та прозорості [11]. У дослідженні Л. та І. Гевлича підкреслено взаємозв'язок між якістю звітних даних і результативністю управлінських рішень: автори акцентують, що інформативність і перевірюваність звітності є передумовами її корисності як для внутрішніх, так і для зовнішніх стейкхолдерів [12]. Питання інформаційних ризиків у системі обліку та фінансової звітності набуває окремої уваги: на матеріалах українських компаній доведено, що ризики викривлень і затримок у звітуванні трансформуються в управлінські помилки та фінансові втрати, а отже якість процедур формування звітності має безпосередній вплив на стійкість бізнес-моделі у секторі малого і середнього підприємництва [13].

Важливо, що останні роки додали до цієї проблематики макроекономічний вимір: в умовах воєнного стану фінансова звітність розглядається як складова «сучасної інформаційної основи управління», без якої неможливі ані коректна оцінка фінансового стану, ані відновлення довіри на ринку капіталу. Л. Ловінська, А. Озеран і Р. Коршикова, аналізуючи трансформації обліку й звітності 2022 року, роблять висновок, що своєчасне та правдиве подання фінансової інформації посилює обґрунтованість управлінських рішень на мікро- й макрорівнях, будучи інструментом адаптації підприємств до шоків середовища [14].

У сучасній науковій літературі наявна значна кількість трактувань терміну «фінансова звітність». Узагальнення й впорядкування підходів до розкриття його змісту подано в табл. 1.1

Таблиця 1.1

Підходи до визначення фінансової звітності в економічній літературі

Автор, джерело	Визначення терміна «фінансова звітність»
1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Впорядкована система взаємопов'язаних показників, які відображають діяльність підприємства, організації чи установи за конкретно визначений термін.
Н.Б. Ткаченко	Сукупність форм звітності, складених на основі конкретних даних обліку задля подальшого одержання користувачем узагальненої інформації про підприємство.

продовження табл. 1.1

Ю.А. Верига	Для задоволення потреб зовнішніх користувачів підприємствам буде достатньо скласти такі види звітності, як статистична, бухгалтерська й податкова.
А.М. Малишкін	Своєрідна інформаційна модель господарюючого суб'єкта.
Т.В. Давидюк	Бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період; надає користувачам для прийняття рішень повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.
Н.Ю. Мардус	Інформація, розкриття якої вимагають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності та/або інші нормативно-правові акти МФУ з питань бухгалтерського обліку; надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.
Л.К. Сук	Бухгалтерська звітність включає фінансову й окремі форми спеціалізованої звітності, які встановлюються конкретними міністерствами і відомствами.
П.Я. Хомин	Звітність є самостійною системою подання даних, які необхідні для інформаційного забезпечення менеджменту та в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку.
Н.В. Чебанова, Т.Я. Чупир	Документи, які містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства за звітний період.
М.С. Пушкар	Сукупність реєстрів зведених, згрупованих, узагальнених показників за певний період, що характеризують статистику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку

Узагальнюючи наведені підходи, слід констатувати відносну багатовимірність трактування фінансової звітності в економічній літературі. Нормативна позиція (НП(С)БО 1) фокусується на фінзвітності як на впорядкованій системі взаємопов'язаних показників, що узагальнюють результати діяльності за певний період. Академічні інтерпретації варіюються від розуміння фінансової звітності як сукупності встановлених форм, сформованих на основі даних бухгалтерського обліку та призначених для зовнішніх користувачів (Н.Б. Ткаченко; Т.В. Давидюк; Н.Ю. Мардус; Н.В. Чебанова, Т.Я. Чупир), до її осмислення як інформаційної моделі суб'єкта господарювання (А.М. Малишкін) чи навіть ширшої системи зведених

регістрів і показників, що відображають динаміку об'єктів обліку (М.С. Пушкар). Окремі автори підкреслюють співвідношення фінансової звітності з іншими видами звітування (статистичним, податковим) і галузевою спеціалізацією (Л.К. Сук; Ю.А. Верига), а також її роль у системі управлінської інформації (П.Я. Хомин).

Попри різні акценти, спільним знаменником більшості підходів є:

- 1) інформаційна база у вигляді даних бухгалтерського обліку;
- 2) адресність інформації переважно зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень;

- 3) вимога до забезпечення повноти, правдивості та неупередженості подання.

Така конвергенція дозволяє розглядати фінансову звітність водночас як регламентований комплект форм і як інструмент комунікації підприємства з користувачами інформації, що виступає інтегральною частиною інституційного механізму підзвітності.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV, усі юридичні особи, створені за законодавством України, незалежно від форми власності та організаційно-правового статусу, а також представництва іноземних суб'єктів господарювання, зобов'язані організувати ведення бухгалтерського обліку і подавати фінансову, податкову, статистичну та іншу звітність. У цьому ж Законі фінансова звітність трактується як різновид бухгалтерської звітності, що відображає за звітний період фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів []. Кожна форма у складі фінансової звітності має окрему ціль і подає специфічний набір показників, які у сукупності забезпечують користувачів повною й узгодженою інформацією про підприємство. Призначення основних форм фінансової звітності представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Основні форми фінансової звітності: зміст і призначення

Форма звітності	Що відображає	Як використовується інформації
1	2	3
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Позицію підприємства на конкретну дату: склад і структуру активів, обсяг зобов'язань та величину власного капіталу.	Аналіз ліквідності та платоспроможності; оцінювання структури ресурсів; прогноз потреб у залученому фінансуванні; відстеження змін у економічних ресурсах.
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Динаміку доходів і витрат та підсумковий фінансовий результат і сукупний дохід за період.	Оцінка прибутковості, маржинальності та тенденцій формування доходів/витрат; прогнозування результатів діяльності.
Звіт про рух грошових коштів	Джерела надходження й напрями використання грошових коштів у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності за період.	Визначення здатності генерувати грошові потоки; планування потреб у коштах; оцінка стійкості операційних, інвестиційних і фінансових рішень.
Звіт про власний капітал	Зміни за статтями власного капіталу протягом звітного періоду (внески, розподіл прибутку, інші коригування).	Моніторинг динаміки капіталу, оцінка політики розподілу прибутку та капіталізації, прогнозування структури власного фінансування.
Примітки до річної фінансової звітності	Обрану облікову політику, пояснювальну та деталізуючу інформацію до статей звітів, а також відомості, що не відображені безпосередньо у формах.	Інтерпретація звітних показників; оцінка облікових суджень, невизначеностей і ризиків; розкриття специфіки діяльності підрозділів та угод.

Узагальнюючи наведені характеристики, можна ствердити, що кожна форма фінансової звітності виконує окрему аналітичну функцію, а в сукупності вони забезпечують цілісне уявлення про підприємство. Таким чином, користувач отримує як статичну, так і динамічну інформацію, що взаємно доповнюється та дозволяє перевіряти узгодженість даних. Для суб'єктів малого підприємництва навіть у спрощеному форматі критичною залишається повнота розкриття в примітках,

оскільки саме вони знімають інформаційну асиметрію та підвищують придатність звітності до прийняття рішень.

У системі корпоративного управління фінансова звітність виступає центральною ланкою, що поєднує облікові процеси з контуром прийняття управлінських рішень і зовнішньою підзвітністю. На рис. 1.1 відображено її місце серед ключових елементів системи управління підприємством та інформаційні потоки, які забезпечують трансформацію первинних даних у релевантні управлінські сигнали.

Таким чином, фінансова звітність виконує роль ключового інтерфейсу між інформаційним забезпеченням і контуром управління, конденсуючи результати планування, обліку й аналізу у придатні до рішень показники. Саме через неї забезпечується зворотний зв'язок: перевірка обґрунтованості управлінських рішень і коригування політик на основі об'єктивних даних.

Фінансова звітність малого підприємства в Україні формується за спрощеними правилами, установленими НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», і подається у складі Балансу (форма № 1-м) та Звіту про фінансові результати (форма № 2-м). Навіть за застосування спрощених форм фінансової звітності примітки подаються у разі необхідності забезпечити повне, правдиве та неупереджене подання інформації, з урахуванням якісних характеристик, визначених НП(С)БО 1. Таким чином, спрощений комплект не звільняє мале підприємство від розкриття суттєвих облікових суджень, припущень і ризиків, якщо без них користувачі не зможуть сформулювати обґрунтоване уявлення про фінансовий стан і результати діяльності [2; 3]. Такий підхід покликаний зменшити адміністративне навантаження на суб'єктів малого підприємництва, водночас зберігаючи інформативність для основних користувачів — власників, кредиторів, контрагентів і державних органів.

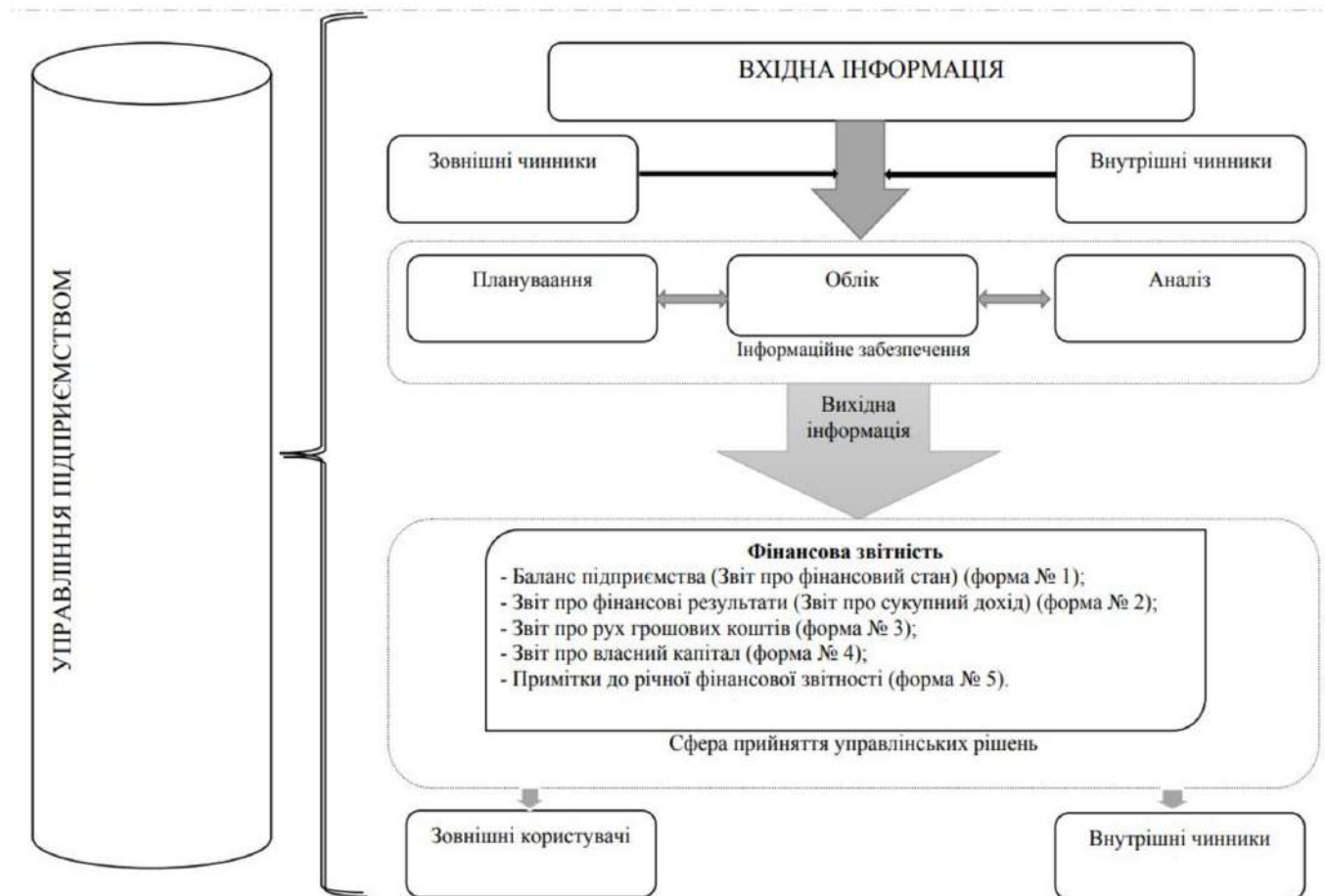

Рис. 1.1 Місце фінансової звітності серед елементів в системі управління підприємством [18]

Належність суб'єкта господарювання до категорій мікро- чи малого підприємства визначається законодавчо за критеріями середньооблікової кількості працівників і річного доходу; ці критерії впливають на вибір форм звітності та обсяг розкриття, що прямо відображено в нормативній базі [1, 6]. Вимоги до якості й змісту звітних показників для малих підприємств залишаються узгодженими з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Законом № 996-XIV: інформація має бути доречною, правдиво поданою, зіставною, перевірюваною, своєчасною і зрозумілою, а розкриття — достатнім для прийняття економічних рішень.

У рамках спрощеного комплексу ключова увага зосереджується на відображенні структури активів і зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат за видами діяльності, що дає змогу оперативно оцінювати ліквідність, платоспроможність і прибутковість малого бізнесу без надмірної деталізації, притаманної повному пакету форм.

Викладені підходи до сутності й вимог фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва функціонують у межах чітко окресленої нормативно-правової рамки. Її основу становлять положення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», методологічні приписи НП(С)БО 1 щодо якості та структури інформації та спеціальні правила НП(С)БО 25, що регламентують спрощений комплект форм для мікро- і малих підприємств. Далі нами буде систематизовано ці акти та їхню ієрархію, а також окреслено взаємозв'язок із суміжними вимогами податкового й статистичного звітування, які визначають порядок і строки подання без зміни методології бухгалтерського обліку.

1.2. Нормативно-правове регулювання формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва

Державне регулювання фінансової звітності в Україні ґрунтується на уніфікації підходів до складу показників, форм звітності, принципів її підготовки та строків подання для всіх секторів економіки. Така уніфікація забезпечує зіставність даних у межах галузей і всієї економіки, зменшує інформаційну асиметрію для користувачів та створює нормативну основу для консолідації й статистичного узагальнення. Базовим актом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV, який визначає правові засади організації обліку, сферу дії, коло суб'єктів, що зобов'язані вести облік і подавати фінансову звітність, а також встановлює вимоги щодо її складу, подання й оприлюднення. Саме цей Закон делегує Міністерству фінансів повноваження із затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) і визначає роль інших регуляторів у спеціалізованих сферах, зокрема Національного банку України для банківського сектору [1].

Оскільки нормативне поле формування фінансової звітності має багаторівневу структуру з різною юридичною силою актів і ступенем деталізації вимог, доцільно візуалізувати його у вигляді ієрархічної схеми. На рисунку 1.2 узагальнено зв'язки між базовим законом, урядовими актами, методологічними НП(С)БО, процедурними регламентами та методичними документами, забезпечуючи цілісне розуміння правил складання і подання звітності суб'єктами малого підприємництва. Для практичного застосування цієї ієрархії базові норми Закону № 996-XIV конкретизуються урядовими актами щодо порядку подання звітності, тоді як методологічне наповнення забезпечує Міністерство фінансів через систему НП(С)БО.

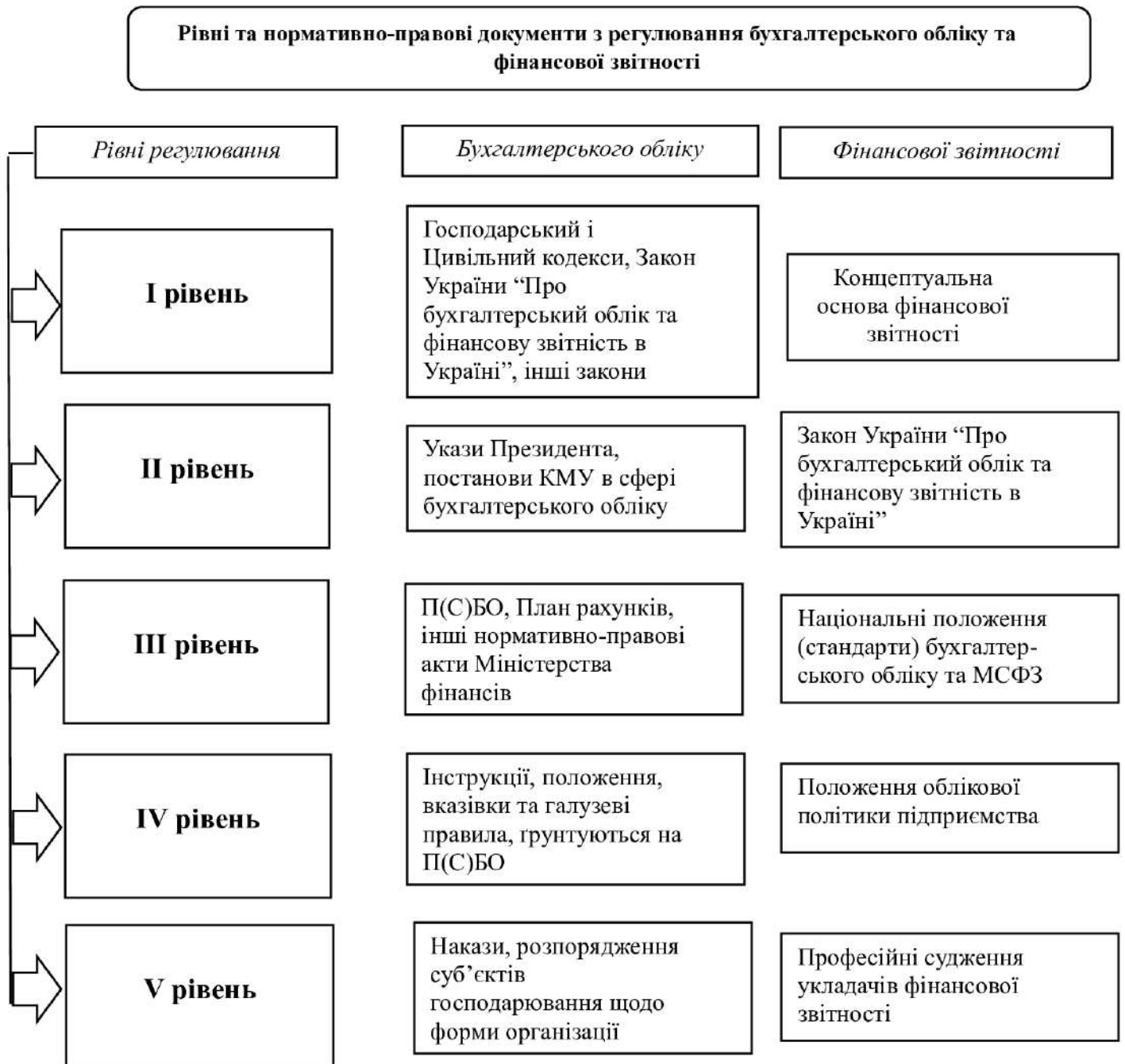

Рис. 1.2 Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні

Методологічний рівень регулювання представлений системою НП(С)БО, серед яких ключове місце посідає НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Цей стандарт визначає мету, склад і якісні характеристики корисної

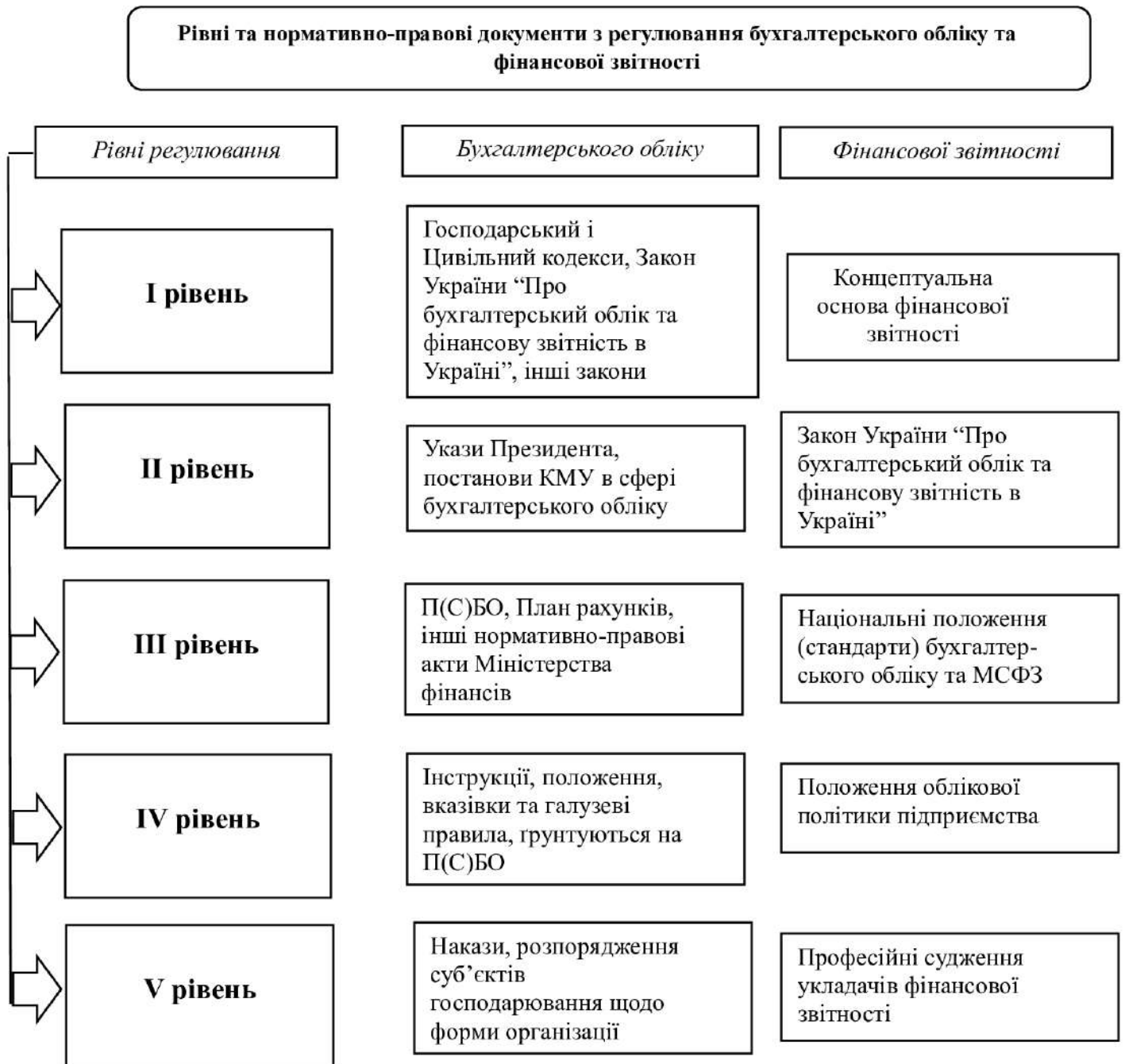

Рис. 1.2 Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні

Методологічний рівень регулювання представлений системою НП(С)БО, серед яких ключове місце посідає НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Цей стандарт визначає мету, склад і якісні характеристики корисної

фінансової інформації, принципи складання та подання звітності, а також базові вимоги до визнання та розкриття елементів звітності. Останні оновлення НП(С)БО 1, затверджені наказом Мінфіну, уточнили сучасні вимоги до структури форм і розкриття, зберігаючи узгодження з положеннями Закону № 996-XIV [2].

Спеціальні правила для мікро- та малих підприємств кодифіковано в НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Нормами цього стандарту визначено склад форм спрощеної звітності — для малих підприємств Баланс (форма № 1-м) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-м), а для мікропідприємств — Баланс (форма № 1-мс) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс) — та встановлено коло суб'єктів, які мають право їх застосовувати. Редакція, введена наказом Мінфіну від 31.05.2019 № 226, конкретизувала сферу застосування та підхід до розкриття, зберігаючи вимогу «повного, правдивого та неупередженого» подання інформації [3].

Порядок подання фінансової звітності, адресати та строки визначено на рівні урядової постанови — Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. Документ встановлює, які комплекти звітності та кому подаються (органам державної статистики, податковим органам тощо), у які строки й у якій формі, а також регламентує окремі процедурні аспекти [4]. Важливими залишаються й вимоги щодо оприлюднення: Закон № 996-XIV зобов'язує визначені категорії суб'єктів (зокрема підприємства, що становлять суспільний інтерес, великі та середні) оприлюднювати річну фінансову звітність (у т. ч. з аудиторським висновком) у встановлені терміни; для окремих малих фінансових установ і непідприємницьких товариств також передбачені вимоги до оприлюднення на власних веб-ресурсах [1].

Серед актів, що забезпечують належну підготовку форм і пояснюють зміст статей, практичне значення мають Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Мінфіну від 28.03.2013 № 433 (чинна редакція зі змінами 02.02.2024). Документ деталізує логіку групування показників

у формах № 1, № 2, № 3 та № 4 і допомагає забезпечити уніфіковане трактування статей, що особливо важливо для малих підприємств у частині послідовності облікової політики та зіставності звітів [5].

Окремий блок становлять стандарти, що регулюють специфічні аспекти складання звітності. Для груп юридичних осіб обов'язковим є НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність», який визначає порядок складання консолідованих звітів та загальні вимоги до розкриття у групах «материнське — дочірні підприємства» (чинна редакція з урахуванням змін 2023 року) [6].

Для виправлення помилок минулих періодів і відображення змін у звітах застосовується П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», що встановлює механізми ретроспективного коригування та подання порівняльної інформації [7]. Важливим інструментом забезпечення достовірності первинної інформації є Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879 (із змінами 2022 року): воно встановлює єдині правила проведення інвентаризації та оформлення її результатів для юридичних осіб усіх форм власності (крім банків) [8].

Ієрархію та розподіл повноважень у сфері регулювання методології обліку і звітності окреслено як у самому Законі № 996-XIV (статті, присвячені ролі Мінфіну та Методологічної ради), так і в підзаконних актах. Міністерство фінансів затверджує НП(С)БО та інші методичні документи; Національний банк України встановлює вимоги для банків; Державна казначейська служба — у частині виконання бюджетів; органи державної статистики — приймають звітність відповідно до Порядку № 419. Консультативну та експертну підтримку розроблення нормативної бази забезпечує Методологічна рада з бухгалтерського обліку при Мінфіні, діяльність якої регулюється положенням, затвердженим наказом Мінфіну від 29.10.1997 № 230 [1, 9].

Для суб'єктів малого підприємництва особливе значення має також класифікаційна норма господарського законодавства (ст. 55 ГКУ), яка за критеріями

середньооблікової чисельності працівників і річного доходу (у перерахунку в євро) визначає належність підприємства до мікро- чи малого. Саме ця класифікація є підставою для застосування спрощеного комплексу форм за НП(С)БО 25 та відповідного обсягу розкриття [10]. З урахуванням гармонізації з МСФЗ, Закон № 996-XIV визначає категорії суб'єктів, для яких застосування міжнародних стандартів є обов'язковим; для більшості малих підприємств імперативним залишається дотримання національних стандартів, проте підхід до якісних характеристик інформації узгоджується з міжнародними орієнтирами [1, 2].

Узагальнюючи, нормативно-правова архітектура формування фінансової звітності МСП складається з: базового закону (правові засади та повноваження регуляторів), методологічних стандартів (НП(С)БО 1 і 25 як ядро, а також НП(С)БО 2, П(С)БО 6 та інші спеціалізовані стандарти), урядового порядку подання (Постанова № 419), методичних рекомендацій щодо заповнення форм (Наказ № 433), а також процедур забезпечення достовірності первинних даних (Положення про інвентаризацію № 879). Така багаторівнева система гарантує уніфікацію вимог і водночас залишає простір для відображення специфіки діяльності малих підприємств через примітки та облікові судження, що є принципово важливим для нашого подальшого дослідження методики формування і аналізу звітності на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.».

Висновки до розділу 1

У першому розділі досліджено теоретико-правові засади формування фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва, що дозволило окреслити її місце в інституційній архітектурі підзвітності та управління. Показано, що фінансова звітність МСП слугує ключовим каналом комунікації між підприємством і користувачами інформації, забезпечуючи зниження інформаційної асиметрії та підтримку управлінських рішень. Її корисність визначається дотриманням якісних характеристик за НП(С)БО 1 — доречності, правдивого подання, зіставності,

своєчасності та зрозумілості — які задають рамку для формування показників і мінімально необхідних розкриття.

Нормативно-правове регулювання фінзвітності МСП вибудоване як багаторівнева система: базовий Закон України № 996-XIV встановлює правові засади обліку і звітування; методологічні вимоги конкретизовано НП(С)БО 1; спеціальний спрощений формат для мікро- та малих підприємств унормовано НП(С)БО 25, що передбачає подання форм № 1-м/2-м або № 1-мс/2-мс залежно від категорії підприємства. Водночас спрощеність форм не скасовує обов'язку забезпечити повне, правдиве та неупереджене подання через примітки у випадках, коли без додаткового розкриття неможливо сформувати адекватне уявлення про фінансовий стан і результати діяльності. Класифікаційні критерії належності до мікро- й малих підприємств (за чисельністю та доходом) визначають обсяг звітних вимог, а отже безпосередньо впливають на інформаційну модель підприємства.

Отримані результати формують методологічний фундамент для подальшого емпіричного аналізу на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» у розділі 2. Вони дозволяють послідовно перейти від опису організаційно-економічних характеристик підприємства й чинної практики обліку до оцінки якості сформованої звітності та її аналітичної інтерпретації, що зрештою забезпечить узгодженість між нормативними вимогами і прикладними рішеннями у сфері фінансового звітування малого бізнесу.

РОЗДІЛ 2. ДЮЧА ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТЗОВ «Ю.Ф.А.»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика та аналіз фінансово-економічного стану ТЗОВ «Ю.Ф.А.»

Ефективність функціонування малих підприємств сфери професійних послуг значною мірою визначається якістю організації обліку та повнотою відображення господарських процесів у фінансовій звітності. Для ТЗОВ «Ю.Ф.А.» (юридичний і фінансовий аутсорсинг) це має особливе значення, оскільки бізнес-модель підприємства побудована на наданні нематеріальних послуг із вираженою проектною сезонністю доходів, високою питомою вагою дебіторської заборгованості та договірними відносинами з клієнтами. За таких умов ключовими стають своєчасність визнання доходів і витрат, коректність облікових оцінок, а також контроль за ліквідністю, що безпосередньо впливають на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Для ТЗОВ «Ю.Ф.А.» основою господарської діяльності виступають послуги юридичного аутсорсингу у межах класу КВЕД 69.10 «Діяльність у сфері права». У цьому сегменті підприємство забезпечує:

- представництво інтересів клієнтів у судах та інших юрисдикційних органах;
- підготовку та правову експертизу договорів; супровід корпоративних подій (створення, реорганізація, зміни у статутному капіталі, корпоративні конфлікти);
- консультування з питань трудового права, захисту персональних даних, інтелектуальної власності, комплаєнсу та взаємодії з контролюючими органами.

Для бізнесу сфери послуг особливо релевантні безперервний договірний супровід, правове структурування взаємин із підрядниками, фрілансерами, а також

превентивний аудит ризиків з розробленням дорожніх карт мінімізації спорів. Зміст та межі такого спектра послуг узгоджуються з офіційним описом класу 69.10, який охоплює як консультування, так і підготовку юридичних документів та представництво в судових справах.

У практиці ТзОВ «Юридичний та фінансовий аутсорсинг» є доповнення правового супроводу послугами на стику з фінансово-обліковою функцією клієнтів, що зазвичай включає методичну підтримку з питань оподаткування, підготовку та подання податкових декларацій для юросіб і ФОП, консультації щодо вибору системи оподаткування, структурування господарських операцій із податковими наслідками, супровід перевірок, а також організацію бухгалтерського обліку «під ключ» (ведення первинного обліку, нарахування зарплати, формування управлінської звітності). Перелік таких робіт кореспондує з класом КВЕД 69.20 «Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування» (у межах дозволеного обраним статусом та ліцензійними вимогами), де прямо зазначено облік комерційних операцій, складання фінансових звітів і податкових декларацій, а також представництво в податкових органах.

Комплексність пропозиції для клієнтів малого бізнесу, на яку орієнтується ТзОВ «Ю.Ф.А.», зазвичай реалізується у форматі сервісних пакетів. До правових модулів можуть входити: абонентське юридичне обслуговування, контрактний менеджмент, комплаєнс-аудит, претензійно-позовна робота, реєстраційні дії та супровід корпоративного управління. До фінансово-облікових — постановка облікової політики відповідно до НП(С)БО, організація документообігу, бухгалтерський і податковий облік, підготовка фінансової звітності (в т. ч. спрощених форм для мікро- та малих підприємств), розроблення КРІ та управлінської аналітики для власників. Такий інтегрований профіль діяльності відповідає ринковому попиту на єдину «точку входу» у сфері правового й фінансового супроводу, скорочуючи трансакційні витрати та підвищуючи керованість ризиків.

Облікова політика ТзОВ «Ю.Ф.А.» формується з урахуванням специфіки надання нематеріальних професійних послуг у сфері юридичного та фінансового аутсорсингу і спрямована на забезпечення повного, правдивого та неупередженого подання інформації у спрощеній фінансовій звітності малого підприємства. Облік ведеться за принципами безперервності, нарахування та превалювання сутності над формою; аналітичний облік організовано у розрізі договорів, клієнтів і проектів, що відповідає договірній природі доходів і витрат.

Визнання доходів здійснюється за умовами договорів: за абонентськими контрактами — рівномірно протягом строку надання послуг; за моделлю *time-and-material* — у міру виконання робіт на підставі актів, табелів; за фіксованою ціною — за ступенем завершеності етапів або в момент завершення, якщо інше не передбачено. Аванси обліковуються як зобов'язання до надання послуг. Витрати визнаються у періоді їх виникнення: до прямих належать залучення зовнішніх експертів і витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням доручень клієнтів; до накладних — оплата праці та нарахування, оренда, зв'язок, ПЗ і ліцензії, маркетинг та банківські комісії.

З огляду на відстрочені розрахунки з клієнтами, дебіторська заборгованість оцінюється за чистою реалізаційною вартістю із формуванням резерву сумнівних боргів на основі аналізу строків прострочення та історії інкасації. Необоротні активи представлені переважно офісним обладнанням, комп'ютерною технікою та ліцензійним програмним забезпеченням; амортизація нараховується прямолінійним методом виходячи зі строків корисного використання. Грошові кошти обліковуються окремо за валютними й гривневими рахунками; короткі депозити до трьох місяців класифікуються як еквіваленти грошових коштів.

Навіть за застосування спрощених форм звітності підприємство забезпечує необхідні розкриття у примітках: опис облікової політики та суттєвих суджень (методи визнання доходів, підхід до резерву сумнівних боргів, строки амортизації), структуру виручки за основними видами послуг, інформацію про суттєві ризики й

зобов'язання. Такий підхід гарантує зіставність показників між періодами та придатність звітності до прийняття управлінських рішень користувачами.

Організаційна структура ТзОВ «Ю.Ф.А.» є компактною, функціональною та централізованою. Управління здійснює директор, який відповідає за стратегію, політику якості послуг, затвердження облікової політики та контроль ключових ризиків. Йому підпорядковані два операційні напрями — юридичний і податково-бухгалтерський — а також адміністративно-комерційна підтримка, що забезпечує короткий ланцюг ухвалення рішень і чіткий розподіл повноважень (див. рис.2.1).

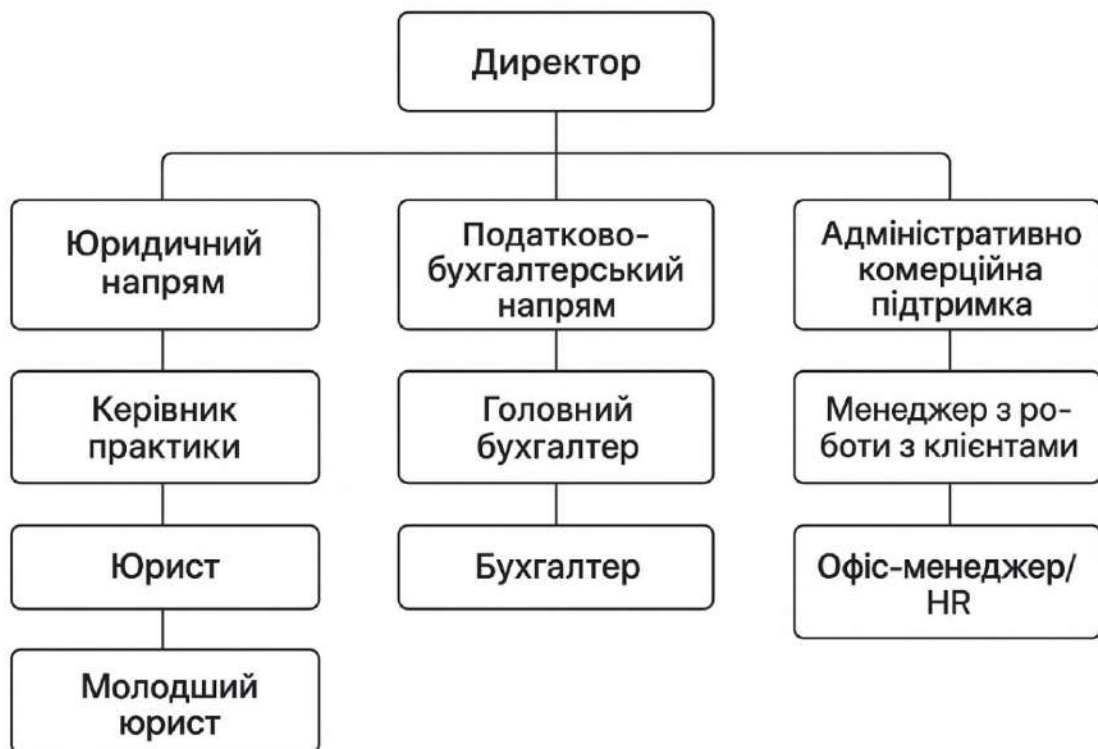

Рис. 2.1 Організаційна структура ТзОВ «Ю.Ф.А.»

Юридичний напрям очолює керівник практики; у складі — юрист і молодший юрист. Вони готують та експертизують договори, ведуть претензійно-позовну роботу, супроводжують корпоративні зміни, за потреби залучаючи зовнішніх експертів. Податково-бухгалтерський напрям формують головний бухгалтер і бухгалтер: перший відповідає за постановку обліку, звітність і взаємодію з

контролюючими органами (у т. ч. власну звітність ТзОВ «Ю.Ф.А.» за НП(С)БО 25), другий — за первинні документи, зарплату, ПДВ і контроль дебіторської заборгованості (із застосуванням «подвійного контролю» для критичних операцій).

Комерційно-адміністративні функції виконують менеджер з роботи з клієнтами (договірний супровід, SLA, воронка продажів) та офіс-менеджер/HR (адміністративна підтримка, кадровий документообіг, координація IT-аутсорсингу). Взаємодія підрозділів побудована як договірно-проектна матриця: юридичний напрям визначає правові умови й ризики, податково-бухгалтерський — коректне відображення операцій і податкових наслідків, адміністративно-комерційний — сталість сервісу. Така конфігурація забезпечує баланс між спеціалізацією та операційною гнучкістю при невеликій чисельності персоналу.

Система документообігу ТзОВ «Ю.Ф.А.» побудована на поєднанні електронного та паперового обігу з пріоритетом електронних документів, підписаних КЕП. Первинні документи (договори, додаткові угоди, акти наданих послуг, рахунки, таблиці обліку часу, акти звірки) ініціюються відповідальним менеджером, проходять юридичну верифікацію та погодження в бухгалтерії, після чого затверджуються директором. Усі версії зберігаються у структурованих електронних архівах із контрольними журналами змін; ключові події (укладення договору, акт/рахунок, оплата) фіксуються у внутрішньому реєстрі, синхронізованому з бухгалтерською системою.

Фінансова звітність ТзОВ «Ю.Ф.А.» формується за НП(С)БО у спрощеному форматі малого підприємства: Баланс (форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м). Джерельною базою слугують затверджені первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку та реєстри податкових накладних; на дату балансу проводиться інвентаризація грошових коштів, розрахунків і незавершених послуг, а також оцінка дебіторської заборгованості з формуванням (за потреби) резерву сумнівних боргів.

Для завершення організаційно-економічної характеристики логічно перейти до оцінки динаміки ключових фінансових параметрів підприємства. Надалі буде здійснено аналіз фінансово-економічного стану ТзОВ «Ю.Ф.А.» за обраний період спостереження із фокусом на показниках ліквідності та платоспроможності, ділової активності, рентабельності й стабільності грошових потоків, що дозволить узгодити опис бізнес-моделі з фактичними результатами діяльності. Аналіз виконуватиметься на підставі форм № 1-м і № 2-м та внутрішніх реєстрів обліку із розрахунком порівняльних і відносних показників, що забезпечить зіставність результатів у часовій динаміці.

Таблиця 2.1

**Структура статей активу балансу ТзОВ «Ю.Ф.А.»
за 2020-2024 роки.**

АКТИВ	Дані на кінець звітного періоду, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. . від 2022р	2024р. від 2023р
1	2	2	3	4		5	6	7	8
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ									
Нематеріальні активи (код рядка 1000)	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0	0	0	0
<i>первісна вартість</i> (код рядка 1001)	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0	0	0	0
<i>накопичена амортиз.</i> (код рядка 1002)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції (код рядка 1005)	0	0	0	0	0	+44	+2303	+4720	+8962
Основні засоби: (код рядка 1010)	906,4	628,1	1296,8	1244,5	989,8	-278,3	+668,7	-52,3	-254,7
<i>первісна вартість</i> (код рядка 1011)	1410,1	1410,9	2373,4	2373,4	2373,4	+0,8	+962,5	0	0
<i>знос, тис. грн.</i> (код рядка 1012)	503,7	782,8	1076,6	1128,9	1383,6	+279,1	+293,8	+52,3	+503,7
<i>Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн. (код рядка 1030)</i>	1746	750	750	750	750	-996	0	0	0
Усього за розділом I	2654,6	1380,3	2049	1996,7	1742	-1274,3	668,7	-52,3	-254,7

продовження табл. 2.1

II. ОБОРОТНІ АКТИВИ									
Запаси, тис. грн. (код рядка 1100)	0	0	13	0	0	0	13	-13	0
Дебіторська заборгованість (код рядка 1125-1155)	74,9	17,6	187,5	300,5	99,2	-57,3	169,9	113	-201,3
Гроші та їх еквіваленти (код рядка 1125-1155)	84,9	37,9	95,3	22	102,9	-47	57,4	-73,3	80,9
<i>Усього за розділом II</i>	<i>159,8</i>	<i>55,5</i>	<i>295,8</i>	<i>322,5</i>	<i>202,1</i>	<i>-104,3</i>	<i>240,3</i>	<i>26,7</i>	<i>-120,4</i>
БАЛАНС	2814,4	1435,8	2344,8	2319,2	1944,1	-1378,6	909	-25,6	-375,1

На основі аналізу структури активів ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки (див. табл. 2.1) можна виокремити кілька ключових тенденцій. Передусім упродовж періоду зберігається домінування необоротних активів у валюті балансу (понад 85% у більшості років), що для сервісної компанії відображає наявність суттєвої матеріально-технічної бази та довгострокових вкладень.

Структура оборотних активів вирізняється невеликим абсолютним обсягом і підвищеною волатильністю. Дебіторська заборгованість після мінімуму 2021 року (17,6 тис. грн) різко зросла у 2022–2023 роках (до 187,5 і 300,5 тис. грн відповідно), що супроводжувалося одночасним зниженням залишків грошових коштів у 2023 році (22,0 тис. грн) — ознака тимчасового напруження ліквідності та можливих затримок інкасації. Запаси для профілю підприємства несуттєві (епізодична поява у 2022 р.), що відповідає нематеріальному характеру послуг.

Загальна валюта балансу за п'ятирічний період зменшилася з 2814,4 до 1944,1 тис. грн (–31%), при цьому траєкторія була хвилеподібною: різке скорочення у 2021 році, відновлення у 2022-му й поступове зниження у 2023–2024 роках. З управлінського погляду, пріоритетами на найближчу перспективу є підтримання позитивного грошового циклу, калібрування інвестицій у ОЗ залежно від завантаження проєктів і поступове нарощення «подушки» високоліквідних активів для підвищення фінансової гнучкості.

Таблиця 2.2

**Структура статей пасиву балансу ТзОВ «Ю.Ф.А.»
за 2020-2024 роки.**

ПАСИВ	Дані на початок звітної періоду, тис. грн.					Абсолютне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р	2024р. від 2023р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ									
Зареєстрований капітал (код рядка 1400)	1000	1000	1000	1000	1000	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	636,3	-750	-663,7	-534,4	-173,4	- 1386,3	+86,3	+129,3	+361
Неоплачений капітал (код рядка 1425)	279	89	0	0	0	-190	-89	0	0
Усього за розділом I	1357,3	161	336,3	465,6	826,6	- 1196,3	+175,3	+129,3	+361
II. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ									
Довгострокові кредити банків (код рядка 1510)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ									
Поточна кредиторська заборгованість (код рядка 1610-1645)	404,4	294,2	135,5	187,3	279	-110,2	-158,7	+51,8	91,7
Інші поточні зобов'язання (код рядка 1690)	1052,7	980,6	1873	1666,3	838,6	-72,1	+892,4	-206,7	-827,7
Усього за розділом III	1457,1	1274,8	2008,5	1853,6	1117,6	-182,3	+733,7	-154,9	-736
БАЛАНС	2814,4	1435,8	2344,8	2319,2	1944,2	- 1378,6	+909	-25,6	-375

На підставі даних таблиці 2.2, що відображає структуру пасивів балансу ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки, встановлено, що зареєстрований капітал протягом усього періоду залишався незмінним на рівні 1000 тис. грн. Водночас істотні коливання спостерігаються за статтею нерозподіленого прибутку (непокритого збитку): після різкого погіршення у 2021 році (–750 тис. грн) відбулося послідовне відновлення показника до –173,4 тис. грн у 2024 році, що може бути наслідком поліпшення операційних результатів і корекції витратної бази. Неоплачений капітал був повністю погашений до 2022 року (з 279 тис. грн у 2020-му до 0), що позитивно вплинуло на чисту величину власного капіталу.

На підставі даних таблиці 2.3, що характеризує стан основних засобів ТзОВ «Ю.Ф.А.» у 2020–2024 роках, фіксується різка інвестиційна активність у 2022 році: первісна вартість зросла на 962,5 тис. грн (з 1410,9 до 2373,4 тис. грн), що супроводжувалося підвищенням залишкової вартості до 1296,8 тис. грн. У попередньому 2021 році спостерігалось просідання залишкової вартості до 628,1 тис. грн на тлі прискореного накопичення зносу, після чого 2022 рік став переломним з точки зору оновлення матеріальної бази (коефіцієнт оновлення — 74,22%). Вибуття основних засобів протягом періоду не відбувалося, що вказує на стратегію розширення (або збереження) активної частини без скорочення парку.

Подальша динаміка визначалась амортизаційним навантаженням: знос зріс до 1383,6 тис. грн у 2024 році, а залишкова вартість послідовно зменшувалась — до 1244,5 тис. грн у 2023-му та 989,8 тис. грн у 2024-му.

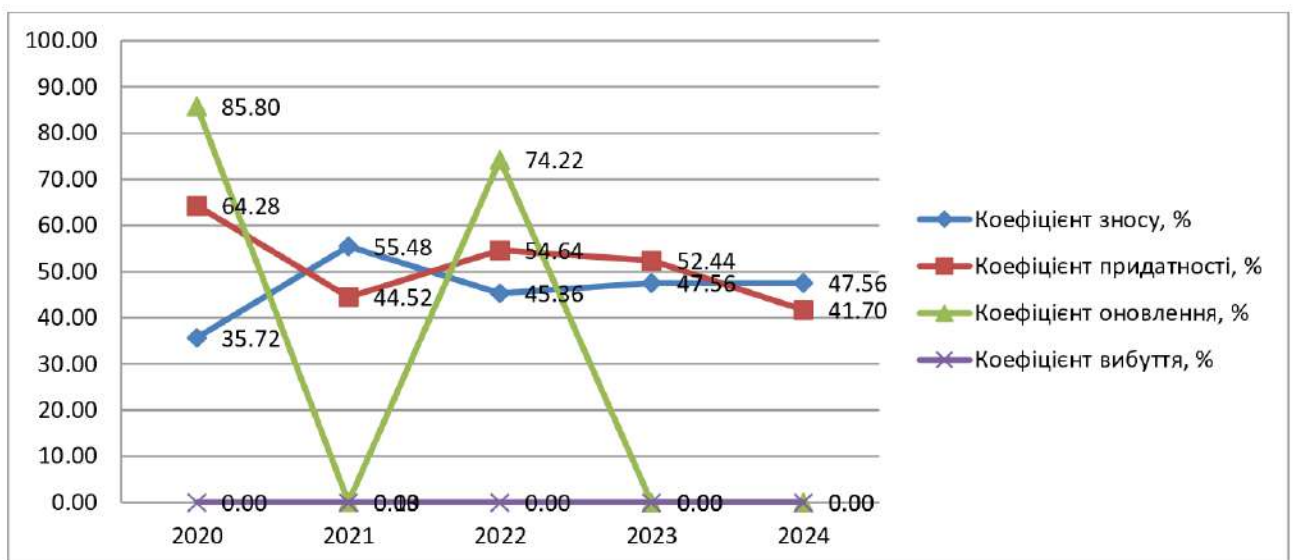

Рис. 2.2 Зміна показників придатності ОЗ ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки.

З рисунку 2.2 бачимо, що коефіцієнт зносу, підвищившись до 55,48% у 2021 р., поліпшився завдяки оновленню у 2022 р. (45,36%), але знову погіршився до 47,56% у 2023–2024 рр., що у поєднанні зі зниженням придатності до 41,70% у 2024 р. свідчить про прискорене старіння активів. Відсутність вибуття протягом усього

періоду підтверджує накопичувальний характер зносу та посилює потребу у черговому циклі капкладень для стабілізації технічного стану активів.

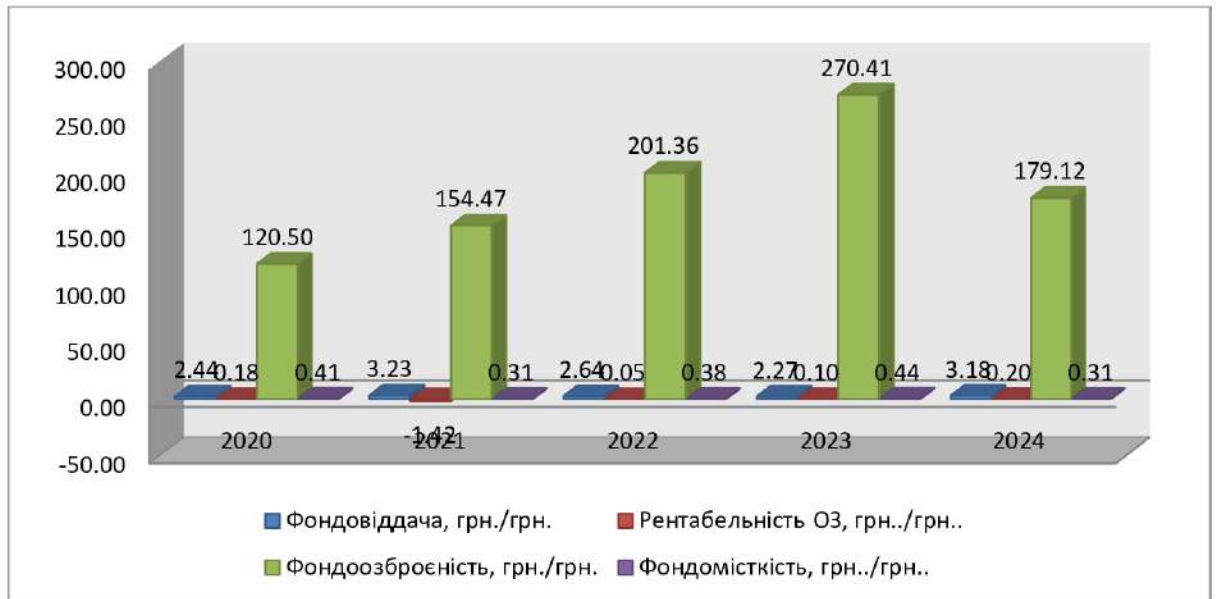

Рис. 2.3 Коефіцієнтний аналіз використання ОЗ ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки.

На підставі динаміки показників ефективності використання основних засобів ТзОВ «Ю.Ф.А.» у 2020–2024 рр. простежується хвилеподібна траєкторія з провалами після інвестиційного циклу та відновленням наприкінці періоду. Фондовіддача зросла до максимуму у 2021 р. (3,23 грн/грн), знизилася у 2022–2023 рр. (2,64 і 2,27), що типово для періоду «освоєння» оновленої матеріальної бази, і відновилася у 2024 р. до 3,18 грн/грн, свідчачи про поліпшення завантаження активів. Рентабельність основних засобів після різкого погіршення у 2021 р. (–1,42 грн/грн) стабільно зростала (0,05 у 2022 р., 0,10 у 2023 р., 0,20 у 2024 р.), що відображає поступове повернення інвестиційної віддачі. Фондоозброєність підвищувалась до 2023 р. (270,41 грн/грн) і знизилася у 2024 р. (179,12 грн/грн), що може свідчити про оптимізацію активів або кращу відповідність потужностей попиту. Фондомісткість, як очікувано, рухалася у зворотній фазі до фондовіддачі: після погіршення у 2022–2023 рр. (0,38 і 0,44 грн/грн) показник покращився у 2024 р. до 0,31 грн/грн. Загалом 2024 рік фіксує відновлення ефективності використання

ОЗ; управлінським пріоритетом є підтримка завантаження та контроль структури активів, аби закріпити покращення рентабельності.

Таблиця 2.4

Ефективність використання оборотних засобів

ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки.

ПОКАЗНИКИ	Дані за звітний період, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р	2024р. від 2023р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2055,3	3496,9	4246,4	4293,6	5119,3	+1441,6	+749,5	+47,2	+825,7
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	166,9	135,4	323,55	470,4	363,35	-31,5	+188,15	+146,85	-107,05
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	12,31	25,83	13,12	9,13	14,09	+13,51	-12,70	-4,00	4,96
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,08	0,04	0,08	0,11	0,07	-0,04	+0,04	+0,03	-0,04
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	360	360	360	*	*	*	*
Тривалість обороту, дні	29,23	13,94	27,43	39,44	25,55	-15,29	+13,49	+12,01	-13,89

На підставі даних таблиці 2.4, що відображає ефективність використання оборотних активів ТзОВ «Ю.Ф.А.» у 2020–2024 роках, простежується стійке зростання чистого доходу (з 2055,3 тис. грн у 2020 р. до 5119,3 тис. грн у 2024 р.). Пік ділової активності за швидкістю обертання припав на 2021 рік: коефіцієнт оборотності зріс до 25,83 об., а тривалість одного обороту скоротилася до 13,94 дня, що відображає високу дисципліну розрахунків і невеликий обсяг авансування оборотного капіталу.

У 2022–2023 роках на тлі зростання середньорічної вартості оборотних активів оборотність сповільнилася (13,12 і 9,13 об. відповідно), а тривалість обороту подовжилася до 27,43 та 39,44 дня, що свідчить про підвищене завантаження оборотних ресурсів і тимчасове напруження ліквідності. У 2024 році відбулося

відновлення ефективності: оборотність покращилася до 14,09 об., тривалість обороту скоротилася до 25,55 дня, а коефіцієнт завантаження оборотних активів знизився до 0,07 грн/грн, що вказує на меншу потребу у фінансуванні оборотного циклу на одиницю доходу (див. рис. 2.4).

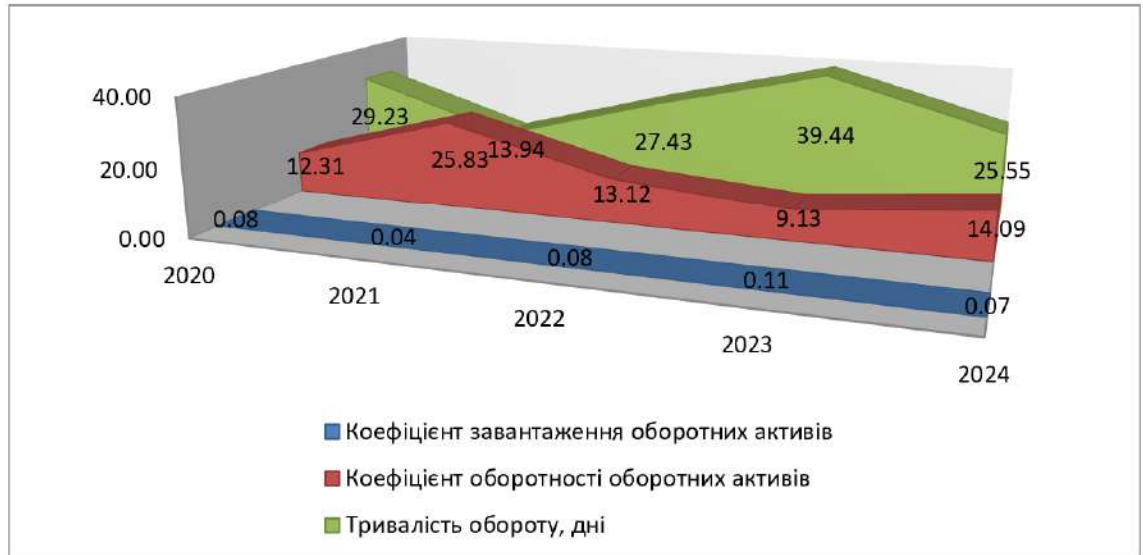

Рис. 2.4. Динаміка показників ефективності використання оборотних активів ТЗОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки.

Таблиця 2.5

Аналіз структури і динаміки звіту про фінансові результати ТЗОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки.

СТАТТЯ	Дані за звітний період, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р	2024р. від 2023р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2055,3	3496,9	4246,4	4293,6	5119,3	+1441,6	+749,5	+47,2	+825,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші операційні витрати	1870	3723,7	4141,2	4054,7	5534,3	+1853,7	+417,5	-86,5	+1479,6
Валовий прибуток (збиток)	185,3	-226,8	105,2	238,9	-415	-412,1	+332	+133,7	-653,9
Інші операційні доходи	0	436,5	0	0	800	+436,5	-436,5	0	800

продовження табл. 2.5

Інші операційні витрати	0	1746	0	0	0	1746	-1746	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	185,3	-1536,3	105,2	238,9	385	-1721,6	+1641,5	+133,7	+146,1
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	185,3	-1536,3	105,2	238,9	385	-1721,6	+1641,5	+133,7	+146,1
Витрати (дохід) з податку на прибуток	33,4	0	18,9	43	69,3	-33,4	+18,9	+24,1	+26,3
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	151,9	-1536,3	86,3	195,9	315,7	-1688,2	+1622,6	+109,6	+119,8

На підставі даних таблиці 2.5, що відображає результати діяльності ТзОВ «Ю.Ф.А.» у 2020–2024 роках, фіксується стале зростання чистого доходу: з 2055,3 тис. грн у 2020 р. до 5119,3 тис. грн у 2024 р. Найбільший річний приріст відбувся у 2021 р. (+1441,6 тис. грн), а також у 2024 р. (+825,7 тис. грн), що свідчить про розширення клієнтської бази та/або підвищення середнього чека.

Разом із тим витратний профіль залишався напруженим: «інші операційні витрати» зросли з 1870,0 тис. грн (2020) до 5534,3 тис. грн (2024), причому у 2021 р. вони стрибнули до 3723,7 тис. грн, а додатково були зафіксовані «інші витрати» у сумі 1746,0 тис. грн. Саме 2021 рік сформував максимальний збиток від операційної діяльності (–1536,3 тис. грн) попри зростання доходу, що вказує на разові чи нетипові витрати та/або перегрів адміністративно-господарської бази.

Починаючи з 2022 р., показники вирівнялися: валовий результат і операційний прибуток повернулися в «плюс» (фінрезультат від операційної діяльності 105,2 тис. грн у 2022 р., 238,9 тис. грн у 2023 р.). У 2024 р. при від’ємному валовому результаті (–415,0 тис. грн) позитивний операційний підсумок забезпечено за рахунок «інших операційних доходів» (800,0 тис. грн), що дозволило сформувати операційний прибуток 385,0 тис. грн і чистий прибуток 315,7 тис. грн. Це підкреслює залежність рентабельності кінцевого результату від позасистемних

(нерегулярних) операційних надходжень і одночасно вказує на потребу у стримуванні постійних витрат.

Податкове навантаження зросло синхронно з відновленням прибутковості (витрати з податку на прибуток: 18,9 тис. грн у 2022 р., 43,0 тис. грн у 2023 р., 69,3 тис. грн у 2024 р.). Динаміка чистого фінансового результату демонструє «U-подібну» траєкторію: прибуток 151,9 тис. грн у 2020 р. → максимальний збиток у 2021 р. (-1536,3 тис. грн) → поступове відновлення у 2022–2023 рр. (86,3 та 195,9 тис. грн) → зміцнення прибутковості у 2024 р. (315,7 тис. грн).

Загалом підприємство за п'ятирічний період продемонструвало органічне зростання доходу та повернення до прибутковості після стресового 2021 року; ключовими завданнями залишаються: стабілізація валової маржі (зменшення «інших операційних витрат»), зниження залежності від нерегулярних інших операційних доходів та утримання позитивного тренду чистого прибутку.

Таблиця 2.6

**Аналіз ліквідності
ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 роки.**

ПОКАЗНИКИ	НОРМАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ	Дані за звітний період, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
		2020	2021	2022	2023	2024	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Коеф. автономії	0,4 – 0,6	0,48	0,11	0,14	0,20	0,43	-0,37	0,03	0,057	0,22
Коеф. фінансової залежності	1,67 - 2,5	2,07	8,92	0,88	4,98	2,35	6,84	-8,04	4,10	-2,63
Коеф. фінансової стійкості	>1 (абсолютна фінансова стійкість) = 1 (нормальна фінансова стійкість) <1 (кризове становище)	0,48	0,13	1,14	0,20	0,43	-0,36	1,01	-0,94	0,22
Коеф. поточної ліквідності	1 - 3	62,54	90,92	71,23	90,50	41,34	28,39	-19,70	19,27	-49,16

На підставі даних таблиці 2.6, що відображає показники ліквідності та капіталізації ТзОВ «Ю.Ф.А.» у 2020–2024 роках, встановлено що, коефіцієнт

автономії у 2021 році різко знизився до 0,11, що свідчило про критичну залежність від позикового фінансування, проте у 2022–2024 роках показник мав відновлювальну динаміку й у 2024 році досяг 0,43, повернувшись у нормативний коридор 0,4–0,6. Відповідно коефіцієнт фінансової залежності у 2021 році зріс до 8,92, демонструючи піковий лівередж, після чого поступово зменшився до 2,35 у 2024 році, що відповідає більш збалансованій структурі капіталу.

Показник фінансової стійкості підтверджує описану траєкторію: кризовий рівень у 2021 році (0,13) змінився на тимчасове поліпшення у 2022-му (1,14 — нормальна/абсолютна стійкість) із подальшим просіданням у 2023 році (0,20) та відновленням до 0,43 у 2024-му. Це відображає хвилеподібну реакцію структури пасивів на коливання операційних результатів і обсягу короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт поточної ліквідності протягом усього періоду суттєво перевищував орієнтир 1–3, досягаючи 62,54–90,92 у 2020–2023 роках і знижуючись до 41,34 у 2024 році. Надвисокі значення пояснюються мінімальним обсягом поточних зобов'язань за відносно невеликих оборотних активів; формально це означає відсутність короткострокового дефіциту ліквідності, однак водночас вказує на «недозавантаження» зобов'язань і потенційно неефективну структуру джерел фінансування оборотного циклу.

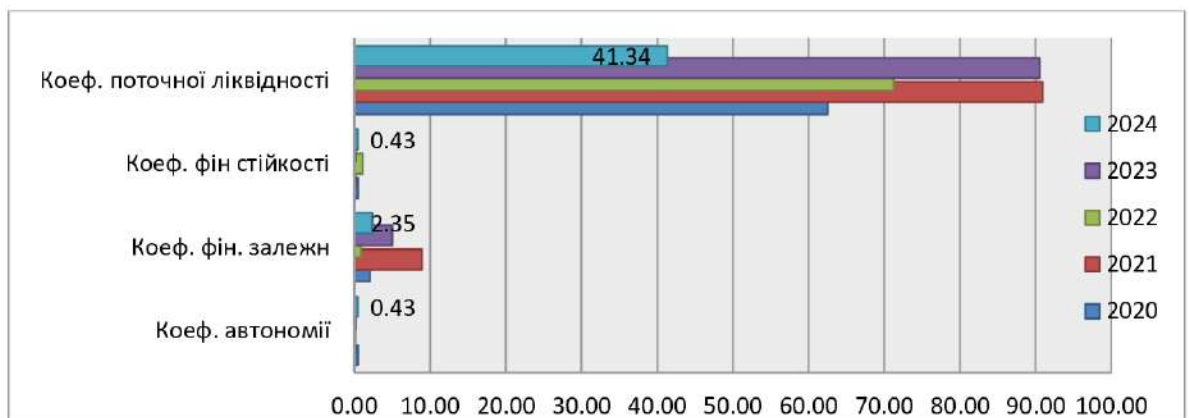

Рис.2.5. Показники ліквідності ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 рр., %.

Загалом у 2024 році підприємство суттєво оздоровило профіль платоспроможності та капіталізації порівняно з 2021 роком: автономія повернулася у норматив, фінансова залежність знизилася до прийнятного рівня, а поточна ліквідність — попри надлишковість — має спадний тренд. Для закріплення поліпшень доцільно утримувати співвідношення власного та позикового капіталу в цільовому діапазоні (автономія 0,4–0,6), підтримувати помірний рівень короткострокових зобов'язань, що відповідає операційним потребам, та контролювати якість оборотних активів, аби уникати штучно завищеної ліквідності при недостатній діловій активності (рис. 2.5).

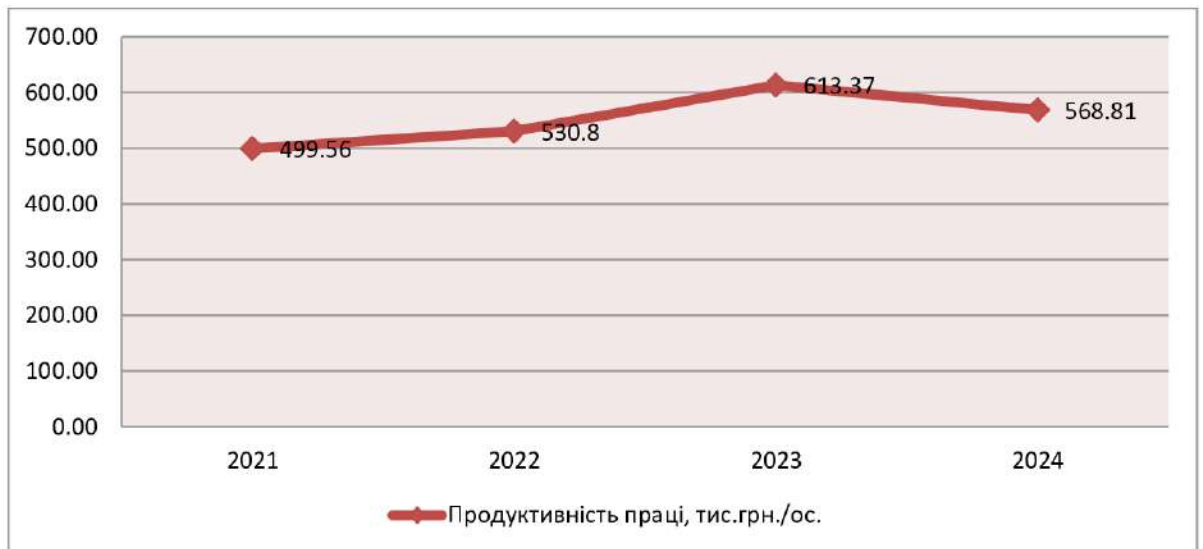

Рис. 2.6 Продуктивність праці на ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020-2024 рр.

Як можемо спостерігати на рисунку 2.6 продуктивність праці зростала у 2020–2023 рр. (з 293,6 до 613,4 тис. грн/ос.), що відображає розширення виручки на одного працівника та кращу завантаженість персоналу. У 2024 р. показник знизився до 568,8 тис. грн/ос., імовірно через зміну структури портфеля проєктів, часткове недозавантаження або розширення штату випереджальними темпами відносно доходу; управлінський акцент доцільно змістити на оптимізацію та поєднання послуг з метою вирівнювання завантаження.

Для завершення оцінки операційної динаміки логічно перейти до аналізу рентабельності, який відображає здатність підприємства трансформувати виручку в прибуток та фіксує чутливість результатів до зміни витрат і цінової політики.

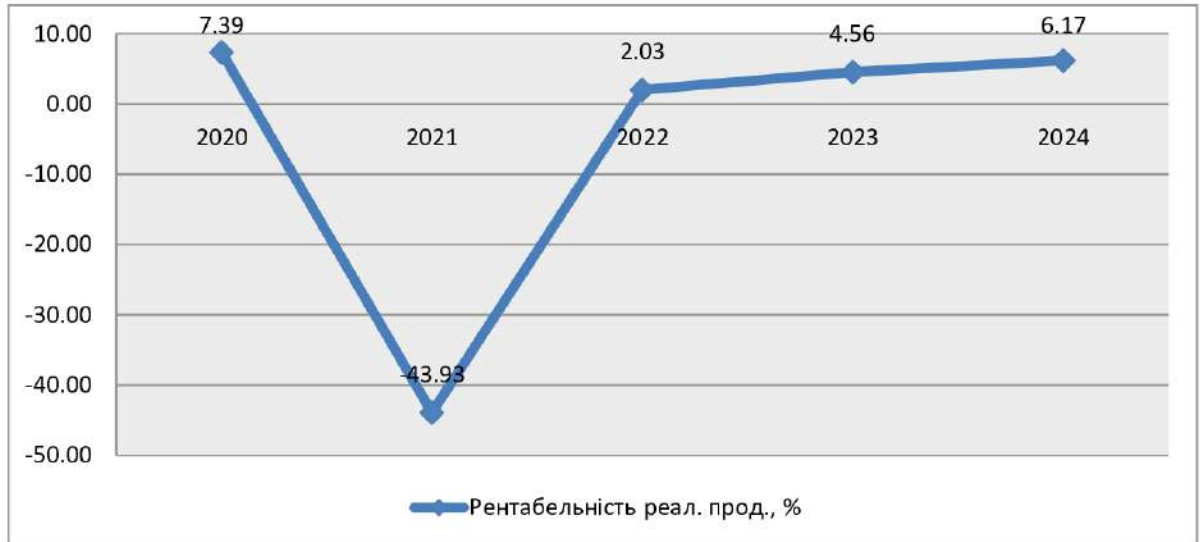

Рис. 2.7 Динаміка рентабельності наданих послуг ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 рр.

На підставі динаміки рентабельності реалізованої продукції у 2020–2024 рр. простежується «U-подібна» траєкторія: від позитивного рівня 7,39% у 2020 р. до різкого провалу у 2021 р. (–43,93%), що вказує на стресовий витратний шок або разові нетипові витрати, які знехтували ефект від зростання виручки.

У 2022–2024 рр. відбувається стабілізація та відновлення маржинальності: 2,03% → 4,56% → 6,17%. Це свідчить про поступове вирівнювання витратної бази, поліпшення цінової дисципліни та оптимізацію структури послуг. Поточний рівень 6,17% (2024) майже досягнув докризового 2020 року (7,39%), але ще не відновився повністю; для закріплення тренду доцільно: утримувати контроль за «іншими операційними витратами», мінімізувати залежність від нерегулярних доходів, поглиблювати портфель послуг із вищою маржею та підтримувати дисципліну інкасації, аби маржа не «розмивалась» фінансовими витратами оборотного циклу.

На основі узагальнення ключових фінансово-економічних показників ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки можна констатувати змішані тенденції розвитку з виразним відновлювальним трендом наприкінці періоду. Чистий дохід зростав майже щороку та у 2024 році досяг максимуму, що відображає розширення клієнтської бази й поліпшення завантаження послуг; водночас 2021 рік став стресовим через разові та нетипові витрати, які сформували значний збиток попри приріст виручки. Починаючи з 2022 року, підприємство повернулося до прибутковості, а рентабельність реалізованої продукції продемонструвала «U-подібну» траєкторію — від провалу у 2021-му до поступового відновлення у 2022–2024 роках, що свідчить про вирівнювання витратної бази та дисципліну у ціноутворенні.

Ефективність використання ресурсів була хвилеподібною: після інвестиційного підсилення основних засобів у 2022 році показники фондівіддачі та продуктивності праці коригувалися, а у 2024-му зафіксовано їх помітне поліпшення порівняно з 2023 роком.

Управління оборотним капіталом також поліпшилося: після уповільнення обігу в 2022–2023 роках у 2024 році скоротилася тривалість обороту й зменшилося завантаження оборотних активів на одиницю доходу. У структурі фінансування спостерігається оздоровлення: коефіцієнт автономії вийшов у нормативний діапазон, залежність від короткострокових зобов'язань знизилася, а надлишкова поточна ліквідність має спадний, більш раціональний тренд.

Загалом підприємство проходить фазу консолідації результатів: за наявності стабільного попиту подальше підвищення стійкості вимагатиме утримання валової маржі, контролю «інших» витрат, підтримання швидкої інкасації та планового оновлення матеріальної бази.

2.2. Особливості організації обліку суб'єкта малого підприємництва на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.»

Організація бухгалтерського обліку на малому підприємстві є не лише технічною процедурою фіксації фактів господарського життя, а й інституційним механізмом формування довіри до фінансової інформації, від якого залежить якість управлінських рішень, доступ до фінансування та податкова комплаєнсність. У вітчизняній науковій літературі останніх років підкреслюється, що для сектора малих та середніх підприємств критично важливими є своєчасність і достовірність первинних даних, стандартизований документообіг і прозорість облікових суджень, оскільки саме вони зменшують інформаційну асиметрію між підприємством і користувачами звітності та формують підґрунтя для сталого зростання [6, 7]. Практичний вимір цієї проблематики на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» посилюється нематеріальним характером послуг, проектністю виручки, високою питомою вагою дебіторської заборгованості і залежністю від договірних умов з клієнтами — чинниками, що вимагають чітких правил визнання доходів і витрат, належної аналітики розрахунків і дієвого внутрішнього контролю.

Нормативно-правове поле організації обліку визначається, насамперед, Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV, який встановлює загальні засади ведення обліку, повноваження регуляторів і вимоги до фінансової звітності, а також національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку — передусім НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», що задають рамку якісних характеристик інформації та спрощений комплект форм для мікро- і малих підприємств [1, 2, 3]. Важливими процедурними опорами слугують Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань (наказ Мінфіну № 879) та підходи до виправлення помилок і подій після дати балансу (П(С)БО 6), які безпосередньо впливають на організацію річного «закриття» і надійність звітних

оцінок [4, 5]. У контексті воєнних і поствоєнних трансформацій дослідники додатково акцентують на адаптивності системи обліку — здатності швидко оновлювати облікову політику, структуру розкриттів і контрольні процедури у відповідь на регуляторні зміни та ризики середовища [8].

Дотримуючись методологічних засад вітчизняних стандартів та рекомендацій сучасних дослідників, слід розглянути та розкрити особливості організації обліку на ТзОВ «Ю.Ф.А.» з урахуванням специфіки професійних послуг: побудова облікової політики, принципи визнання доходів і витрат за типами договорів, аналітика розрахунків з клієнтами та управління дебіторською заборгованістю, структура документообігу й елементи внутрішнього контролю, що забезпечують повне, правдиве та неупереджене подання у спрощеній фінансовій звітності малого підприємства. Такий підхід дозволить поєднати нормативні вимоги з практикою їх реалізації на реальному об'єкті дослідження, не виходячи за межі рамок НП(С)БО і водночас відображаючи галузеву специфіку юридично-фінансового аутсорсингу.

Організація обліку в ТзОВ «Ю.Ф.А.» підпорядкована логіці компактної функціональної структури підприємства та його профілю як провайдера юридичного й фінансово-облікового аутсорсингу. За централізованого управління директором облікова функція зосереджена у податково-бухгалтерському напрямі (головний бухгалтер і бухгалтер), який взаємодіє з юридичною практикою (керівник та два юристи) і комерційно-адміністративним контуром (менеджер із клієнтами, офіс-менеджер/HR). Така побудова забезпечує розмежування ролей: ініціювання господарських операцій і договірних умов — у юридичного та комерційного блоків; верифікація первинних документів, відображення у регістрах та підготовка звітності — у бухгалтерії; затвердження політик та ключових рішень — у керівника. Подібна матрична координація відповідає підходам, описаним у сучасній літературі щодо МСП, де наголошено на важливості прозорих процедур і чіткої відповідальності як чинників якості фінансової інформації.

Щоб облікова політика малого підприємства була релевантною і керованою, її доцільно оформлювати як внутрішній нормативний акт, що конкретизує вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 і НП(С)БО 25 для умов конкретного бізнесу. У ній слід зафіксувати: функції та структуру бухгалтерської служби, стандартизований документообіг і канали обробки облікової інформації (з урахуванням КЕП та електронних архівів), обраний робочий план рахунків із потрібною аналітикою, перелік і правила застосування первинних документів та реєстрів, а також ключові методичні рішення (визнання доходів за типами договорів, резерв сумнівних боргів, критерії суттєвості, пороги капіталізації, методи амортизації, порядок інвентаризації та виправлення помилок). Таке наповнення прямо впливає з вимог НП(С)БО 1 щодо якісних характеристик і структури звітності та актуалізованих норм НП(С)БО 25, якими, зокрема, уточнено відображення статті «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати», а також коректно відсилає до Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань і порядку ретроспективного виправлення суттєвих помилок за П(С)БО 6 [9, 10, 11, 12]

Окремий блок облікової політики доцільно присвятити податковому профілю підприємства, адже для малого бізнесу вибір режиму оподаткування визначає як склад первинних документів, так і реєстри та розкриття у примітках. Для юридичних осіб — платників єдиного податку третьої групи (за умови дотримання граничного річного доходу в розмірі 1167 мінімальних зарплат, установлених на 1 січня звітного року) ПКУ передбачає дві ставки: 3% доходу — за умови реєстрації платником ПДВ, або 5% — якщо ПДВ включається до складу єдиного податку; зміну ставки (3% ↔ 5%) дозволено здійснювати з початку кварталу за заявою у встановлений строк. Водночас для ФОП 1–2-ї груп застосовуються фіксовані місячні ставки, розмір яких щороку прив'язано до прожиткового мінімуму (група 1) і мінімальної зарплати (група 2); на 2025 рік ДПС офіційно підтвердила максимуми 302,80 грн і 1600,00 грн відповідно, а також

нагадала про підвищену ставку 15% у разі порушення умов спрощеної системи. Усі ці параметри мають бути відображені у розділі податкової частини облікової політики ТзОВ «Ю.Ф.А.» із зазначенням обраної групи, ставки, ПДВ-статусу, графіка подання звітності та внутрішніх контрольних процедур (див. рис. 2.8).

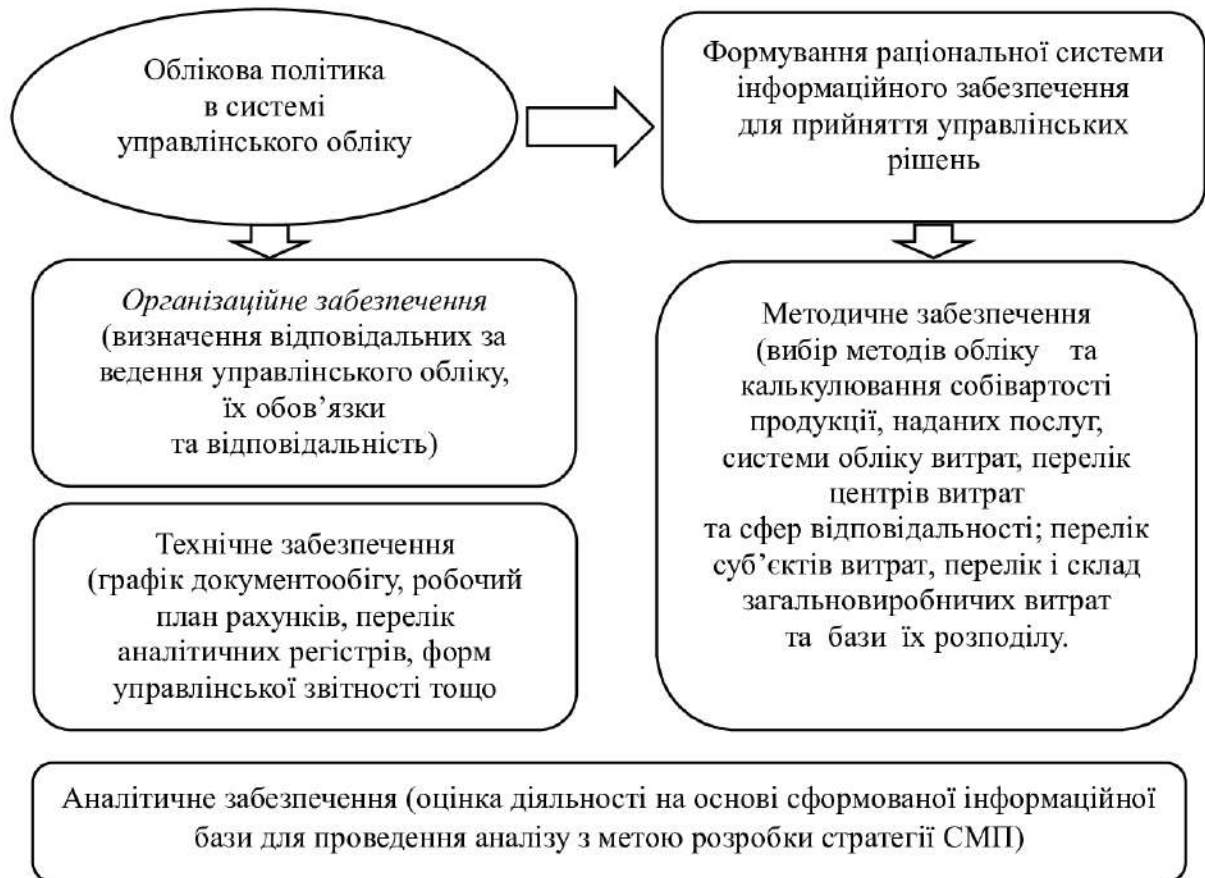

Рис. 2.8 Основні складові Наказу про облікову політику СМП у частині бухгалтерського обліку [17].

Облікова політика «Ю.Ф.А.» орієнтована на нарахування, безперервність і превалювання сутності над формою, що є критичним для сервісної бізнес-моделі з високою питомою вагою нематеріальних послуг та дебіторської заборгованості. Ключовим організаційним вузлом є визнання доходів відповідно до типів договорів, укладених юридичною практикою і погоджених з комерційним менеджером. Для абонентських контрактів дохід нараховується рівномірно протягом строку дії

договору із корекцією на погоджені в угодах; для моделей з погодинною оплатою — у міру надання послуг на підставі табелів і актів; для фіксованих проєктів — за ступенем завершеності етапів або в момент виконання зобов'язань, якщо етапність не визначено. Аванси клієнтів обліковуються як зобов'язання до надання послуг. Така деталізація правил визнання прямо впливає з договірної природи виручки й спрямована на забезпечення правдивого подання у формах № 1-м/№ 2-м, не виходячи за межі НП(С)БО.

Облік у ТзОВ «Ю.Ф.А.» організовано на базі типового Плану рахунків бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання та відповідної Інструкції щодо його застосування; робочий план рахунків підприємства адаптовано під специфіку надання юридично-фінансових послуг і затверджено внутрішнім наказом, що забезпечує єдині правила відображення господарських операцій у синтетичному та аналітичному обліку []. Узагальнення зазначених підходів до визнання та відображення операцій доцільно конкретизувати через типові бухгалтерські проведення, що застосовуються на підприємстві для основних господарських ситуацій. Структурований перелік такої кореспонденції рахунків наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Типові бухгалтерські проведення для ТзОВ «Ю.Ф.А.» (юридичний та фінансовий аутсорсинг)

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рах-в	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Отримано аванс від клієнта за абонентським договором (перша подія)	311	681
2.	Нараховано ПДВ-зобов'язання з отриманого авансу (за зареєстр. ПН)	643	641/ПДВ
3.	Визнано дохід за абонентським договором (щомісячно) за фактом надання послуг; залік авансу	681	703
4.	Реалізація послуг за моделлю time-and-material (акт виконаних робіт), виникла дебіторська заборгованість	361	703
5.	Нараховано ПДВ-зобов'язання з реалізації послуг (перша подія — акт/оплата)	703 (або 377/361)	641/ПДВ

продовження табл. 2.7

6.	Надходження оплати від клієнта за надані послуги	311	361
7.	Визнано незавершені послуги на дату балансу (нараховано дохід майбутнього періоду/оцінка ступеня завершеності)	377	703
8.	Придбані послуги субпідрядника для конкретного проекту (без ПДВ) — формування собівартості	23	631
9.	Придбані послуги/товари з ПДВ для адмін. потреб (оренда, зв'язок, хостинг, канцелярія): визнання витрат та податкового кредиту	92; 93	631
10.	Визнано податковий кредит з ПДВ за зареєстрованою ПН	641/ПДВ	644
11.	Оплачено постачальнику (субпідряднику) за отримані послуги	631	311
12.	Нараховано зарплату працівникам (юристи, бухгалтери, адміністратори) — адмін/виробничі витрати	92; 23	661
13.	Утримано ПДФО та військовий збір із зарплати	661	641/ПДФО; 641/ВЗ
14.	Нараховано ЄСВ на фонд оплати праці	92; 23	651
15.	Виплачено зарплату працівникам	661	311
16.	Сплачено податки і збори (ПДВ, ПДФО, ВЗ, ЄСВ)	641; 651	311
17.	Створено резерв сумнівних боргів за результатами аналізу прострочення (aging)	944	38
18.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість за рахунок резерву	38	361
19.	Придбано та введено в експлуатацію комп'ютерну техніку/офісне обладнання (без ПДВ)	10	311 (або 631 → 311)
20.	Нараховано амортизацію основних засобів (прямолінійно)	92; 23	131
21.	Придбано ліцензії/ПЗ (НМА) та введено в експлуатацію	12	311 (або 631 → 311)
22.	Нараховано амортизацію НМА (ліцензії на ПЗ, правові бази)	92	133
23.	Визнано банківські комісії за РКО/еквайринг	92	311
24.	Облік курсових різниць за валютними контрактами (позитивна різниця)	312; 362	714
25.	Облік курсових різниць за валютними контрактами (негативна різниця)	945	312; 362
26.	Нараховано орендну плату за офіс (операційна оренда)	92	685 ,631
27.	Сплачено оренду офісу	685 (або 631)	311
28.	Формування собівартості реалізованих послуг (списання виробничих витрат на 903)	903	23
29.	Закриття собівартості реалізації на фінрезультат	79	903
30.	Закриття доходів від реалізації на фінрезультат	703	79
31.	Внесок учасника в статутний капітал грошима	311	40 (або 46 → 40)
32.	Виплата дивідендів учасникам	671	311

Аналітичний облік побудовано за договорами, проектами та клієнтами, що дозволяє звести інформацію для управлінських потреб без дублювання у фінзвітності. Особливе місце посідає управління розрахунками: дебіторська заборгованість відображається за чистою реалізаційною вартістю з періодичним переглядом резерву сумнівних боргів на звітні дати з урахуванням вікової структури і фактичної історії інкасації. Ці процедури узгоджують інформаційні потреби менеджменту із вимогами НП(С)БО до обачності та неупередженості.

Документообіг організовано з пріоритетом електронних документів, підписаних КЕП: договір — рахунок — акт — оплата — акт звірки. Ланцюг погоджень вибудовано за принципом «трьох очей»: ініціювання — юридичний, комерційний блок; правова валідація — керівник практики; бухгалтерська перевірка реквізитів і підстав для визнання доходів, витрат — головний бухгалтер; затвердження — директор. На дату балансу проводиться інвентаризація грошових коштів і розрахунків, тестується потреба в коригуваннях за подіями після звітної дати, а також, за наявності суттєвих оцінок, готуються розкриття в примітках до звітності — навіть у спрощеному форматі НП(С)БО 25, якщо без них неможливо забезпечити повне та правдиве подання.

Витрати групуються відповідно до функціональної логіки НП(С)БО: прямі, що безпосередньо пов'язані з виконанням доручень клієнтів (залучені експерти, обов'язкові платежі за рахунок виконавця), та загальногосподарські (оплата праці, оренда, ПЗ, зв'язок, маркетинг, банківські послуги). Водночас у внутрішній аналітиці допускається розподіл накладних витрат на проекти пропорційно відпрацьованому часу, аби сформувані обґрунтовані КРІ та підтримати управлінські рішення; у фінансовій звітності це не спотворює класифікацію за стандартами. Необоротні активи (офісне обладнання, комп'ютерна техніка, ліцензоване ПЗ) амортизуються прямолінійно з переглядом строків корисного використання під час модернізації; оренда офісу обліковується як операційна з рівномірним рознесенням платежів протягом строку дії договору.

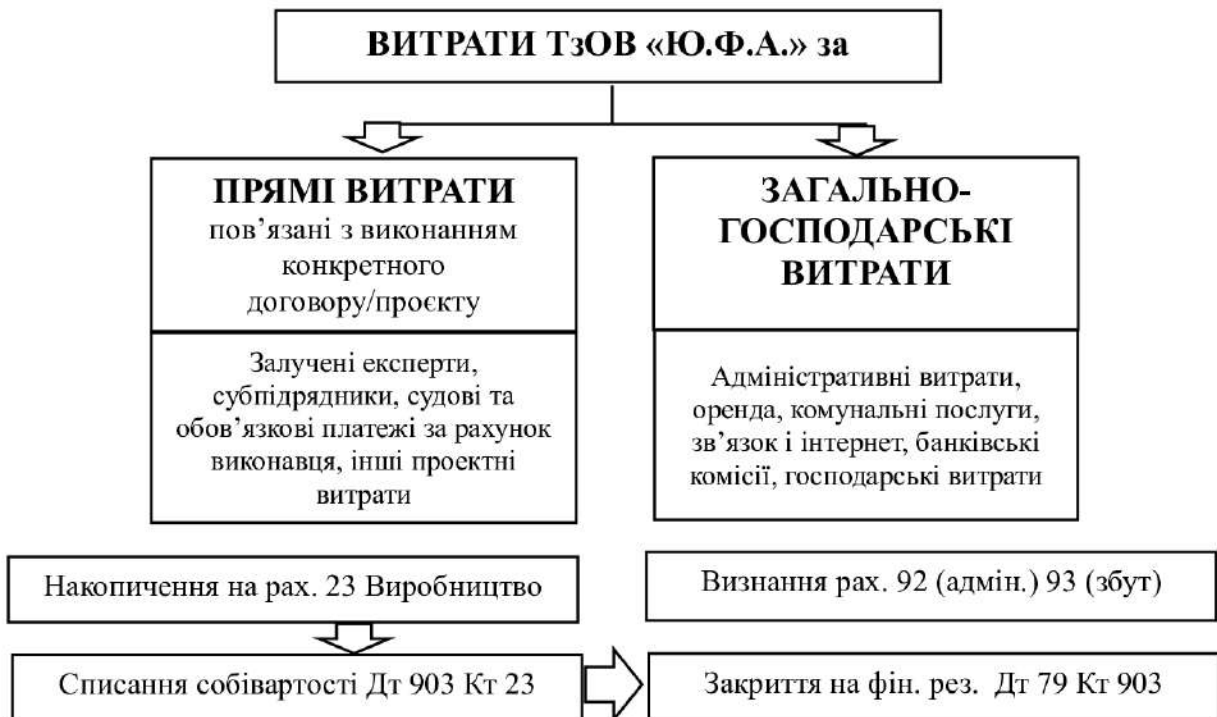

Рис. 2.8. Схема закриття витрат в ТзОВ «Ю.Ф.А.».

Календар «закриття» періоду передбачає послідовні контролю: звіряння договірної й фактичної бази доходів, оцінку незавершених послуг на звітну дату, нарахування амортизації та резервів, узгодження податкових реєстрів із бухгалтерськими регістрами, перевірку курсових різниць за валютними контрактами. Після внутрішнього аудиту головним бухгалтером звітні форми погоджуються директором і подаються у строки, встановлені законодавством. У разі виявлення суттєвих помилок минулих періодів застосовується ретроспективне виправлення відповідно до П(С)БО 6 з коригуванням нерозподіленого прибутку на початок періоду.

Таким чином, організація обліку в ТзОВ «Ю.Ф.А.» поєднує вимоги національних стандартів і потреби сервісної бізнес-моделі малого підприємства: чіткі правила визнання доходів за типами договорів, аналітику розрахунків і резервування, електронний документообіг із розподілом повноважень, регламентоване «закриття» та достатні розкриття у примітках.

2.3. Особливості формування фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.»

Фінансова звітність у національній системі обліку розглядається як цілісна сукупність взаємопов'язаних показників, що на підставі даних бухгалтерського обліку відображає фінансове становище підприємства на певну дату та результати його діяльності за звітний період. Вона виконує подвійну функцію: слугує базою для аналітичної оцінки стійкості й ефективності бізнесу та є джерелом перевірюваної інформації для зовнішнього контролю й підтвердження (аудит, експертні дослідження, регуляторний нагляд). Саме завдяки системності та зіставності показників фінансова звітність забезпечує прозорість економічних процесів і дозволяє відстежувати динаміку ключових фінансових параметрів [1].

Для суб'єктів малого підприємництва значення звітності посилюється практичними потребами управління: на її основі формуються рішення щодо структури фінансування, політики розрахунків, інвестицій у матеріальну базу та розвитку послуг; водночас вона задовольняє інформаційні запити власників, кредиторів і контрагентів (див. табл 2.8.).

Таблиця 2.8

Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності [1]

Користувачі звітності 1	Ключові інформаційні потреби 2
Інвестори, власники	Оцінка прибутковості та ризиків; рішення щодо вкладень/виходу; участь у капіталі; якість корпоративного управління; потенціал дивідендних виплат і політика їх розподілу.
Керівництво підприємства	Планування та контроль виконання бюджетів; оцінка ліквідності й платоспроможності; аналіз рентабельності напрямів/проектів; прийняття інвестиційних і цінових рішень; управління ризиками.
Банки та інші кредитори (у т. ч. постачальники з відстрочкою)	Кредитоспроможність; забезпеченість і покриття боргу; динаміка грошових потоків; структура капіталу; виконання договірних умов; історія розрахунків.
Замовники (клієнти)	Надійність контрагента; спроможність виконувати зобов'язання в строк і на належному рівні; стабільність операційної діяльності; залежність від ключових постачальників, ризики безперервності.

Працівники та їх представницькі органи	Стабільність виплат і соціальних гарантій; перспективи зайнятості; фінансова стійкість роботодавця; можливості преміювання/індексації оплати праці.
Органи державного управління і контролю	Податкова база й своєчасність сплати; дотримання нормативів звітності; статистичні показники для макроекономічного аналізу; прозорість і комплаєнс.
Громадськість/місцеві громади	Економічний внесок підприємства в регіон; сталість зайнятості; екологічні та соціальні ефекти (за наявності розкриттів).
Аудитори (зовнішні)	Достатність і належна якість облікових даних; відповідність НП(С)БО/МСФЗ; відсутність суттєвих викривлень; належність внутрішнього контролю.

Фінансова звітність ТЗОВ «Ю.Ф.А.» формується як цілісна система показників відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1, із застосуванням спрощеного підходу НП(С)БО 25 для малих підприємств. Річний комплект складається з Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м), а також, за потреби, приміток, якщо без додаткових розкриттів неможливо забезпечити повне, правдиве та неупереджене подання. Методологічну основу задає облікова політика «Ю.Ф.А.», зорієнтована на принцип нарахування, безперервність діяльності та превалювання сутності над формою — критично важливі засади для сервісної бізнес-моделі з проектною виручкою й істотною часткою дебіторської заборгованості.

Процес складання звітності інтегровано з календарем «закриття» періоду. На підготовчому етапі оновлюються нормативні орієнтири, видається наказ про інвентаризацію активів і зобов'язань, визначаються комісії та графіки робіт. Далі проводяться інвентаризація грошових коштів і розрахунків, звірки з контрагентами, тестування оцінок (резерв сумнівних боргів, розмежування доходів, витрат між періодами), нарахування амортизації та перевірка курсових різниць. Завершальний етап охоплює логічні й арифметичні контролі узгодженості форм: зв'язок чистого фінансового результату зі змінами у власному капіталі, ув'язку показників дебіторської та кредиторської заборгованостей з оборотно-сальдовими відомостями, відповідність фактичній обліковій політиці.

Специфіка «Ю.Ф.А.» як провайдера юридичного та фінансово-облікового аутсорсингу визначає особливості визнання доходів і відображення витрат. Дохід за абонентськими договорами визнається рівномірно протягом строку дії домовленостей (з урахуванням погоджених сервісних угод); за моделлю погодинної оплати — у міру надання послуг на підставі табелів і актів; за договорами з фіксованою ціною — за ступенем завершеності етапів або в момент виконання зобов'язань, якщо етапність не встановлена. Отримані аванси до моменту надання послуг обліковуються як зобов'язання. Така логіка безпосередньо впливає на статті Балансу і формує структуру доходів у Звіті про фінансові результати.

Витрати групуються за функціональною логікою НП(С)БО. Прямі витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням конкретних доручень клієнтів, накопичуються з подальшим списанням на собівартість реалізованих послуг. Загальногосподарські витрати відображаються у відповідних статтях звіту. Для управлінських цілей допускається внутрішній розподіл накладних витрат на проекти, однак це не змінює їх класифікації у фінансовій звітності. Необоротні активи амортизуються прямолінійно; оренда офісу обліковується як операційна з рівномірним рознесенням витрат протягом строку договору — відповідні нарахування відображаються у формах № 1-м і № 2-м через статті основних засобів/нематеріальних активів, зносу й витрат періоду.

Зміст кожної форми підпорядкований меті забезпечити користувачів релевантною та зіставною інформацією. Баланс (ф. № 1-м) концентрує статті, які є визначальними для малого сервісного бізнесу: дебіторська заборгованість (з урахуванням резерву), грошові кошти та їх еквіваленти, власний капітал і короткострокові зобов'язання. Звіт про фінансові результати (ф. № 2-м) відображає структуру доходів і витрат, валовий і операційний результат, чистий прибуток/збиток і податкові нарахування; для «Ю.Ф.А.» показовими є динаміка маржі та вплив загальногосподарських витрат на підсумкову рентабельність послуг. У випадках, коли специфіка операцій може вплинути на сприйняття показників,

підприємство доповнює спрощений комплект примітками, розкриваючи облікову політику та ключові оцінки.

Така послідовність формування звітності дозволяє узгодити регуляторні вимоги з практикою «Ю.Ф.А.», забезпечити порівнянність показників між періодами та підвищити корисність даних для прийняття управлінських рішень власниками, керівництвом і зовнішніми стейкхолдерами. Структуру фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва узагальнено на рис. 2.1.

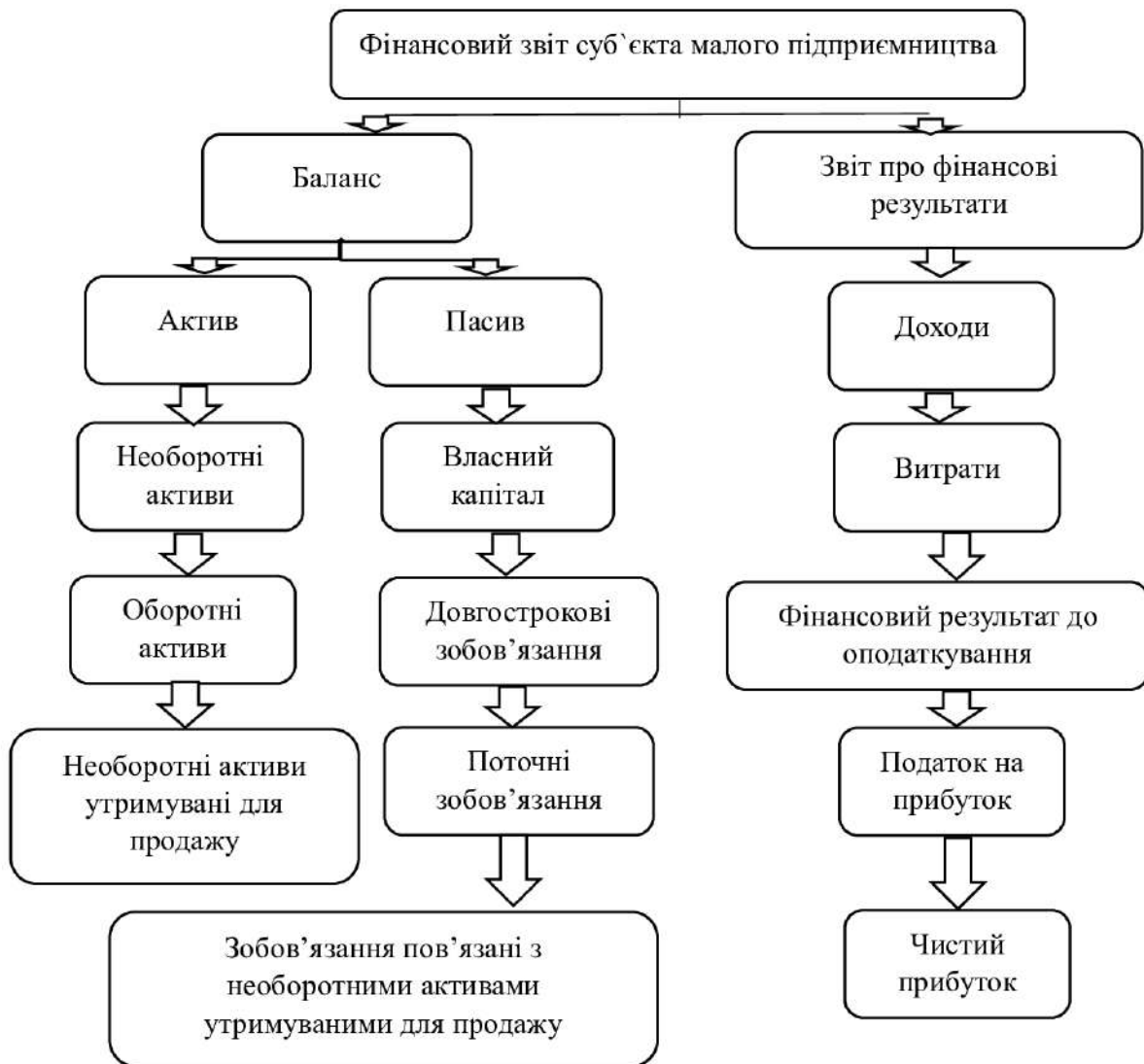

Рис. 2.9. Структура фінансового звіту суб'єкта малого підприємства

Завершуючи характеристику особливостей формування фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.», доцільно окреслити зміст мінімально необхідних розкриттів та контрольних процедур, без яких неможливо досягти повноти й неупередженості подання. У примітках (за потреби) підприємство стисло описує облікову політику щодо визнання доходів за типами договорів, порядок формування резерву сумнівних боргів і критерії суттєвості; наводить інформацію про незавершені послуги на звітну дату, умови операційної оренди, події після звітної дати, а також потенційні ризики ліквідності та кредитні ризики, релевантні до портфеля дебіторської заборгованості. Такий набір розкриттів забезпечує зв'язок між числовими показниками форм № 1-м та № 2-м і обліковими судженнями менеджменту, підвищуючи інтерпретованість даних користувачами звітності.

Важливим елементом є узгодження бухгалтерської і податкової площин: попри відмінність цілей і методик, під час «закриття» періоду здійснюється звірка податкових реєстрів (насамперед ПДВ) із бухгалтерськими регістрами, аби уникнути розбіжностей, що можуть призвести до викривлення фінансових результатів або помилок у деклараціях. За наявності ретроспективних виправлень суттєвих помилок попередніх років підприємство застосовує підхід, передбачений національними стандартами: коригує нерозподілений прибуток на початок звітного періоду та переобчислює порівняльні показники з відповідним поясненням у примітках. Так само у випадку перекласифікацій між статтями форм забезпечується відтворюваність і порівнюваність даних між періодами.

Організаційно-процесуальна сторона формування звітності ґрунтується на поєднанні електронного документообігу і контрольних точок внутрішнього контролю. Для ТзОВ «Ю.Ф.А.» це означає: фіксацію договірних умов у системі обліку на момент укладення контракту; відображення табелів часу й актів через уніфікований маршрут погодження; автоматизовані звірки розрахунків і контроль дублювань; розмежування функцій ініціювання операції, її візування і

бухгалтерського відображення. Підсумкові форми звітності підписуються керівником і бухгалтером кваліфікованим електронним підписом і подаються у встановлені строки, після чого комплект підлягає архівації разом із ключовими первинними документами та регістрами, що забезпечує відтворюваність облікових оцінок у разі перевірок або аудиту.

Змістовна специфіка звітності сервісного підприємства відбивається і в аналітичному використанні даних: для оцінки якості фінансових результатів інтерпретується співвідношення виручки і собівартості на рівні напрямів послуг; у площині ліквідності — стан і оборотність дебіторської заборгованості; у площині стійкості — баланс між власним капіталом і короткостроковими зобов'язаннями. У такий спосіб спрощений комплект форм виконує не лише регуляторну, а й управлінську функцію, надаючи керівництву інформаційні орієнтири для ціноутворення, планування завантаження та політики розрахунків з клієнтами.

З урахуванням викладеного, сформована модель підготовки та складання звітності ТзОВ «Ю.Ф.А.» забезпечує належну якість подання інформації в умовах спрощеного формату для малих підприємств і водночас зберігає достатню глибину для управлінського аналізу. Вона спирається на уніфіковані етапи процесу, чітко визначені ролі відповідальних осіб і зв'язок між бухгалтерськими регістрами та звітними формами, що, своєю чергою, дозволяє відтворити структуру фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва на візуальному рівні.

Висновки до розділу 2.

У другому розділі здійснено цілісне висвітлення діючої практики ТзОВ «Ю.Ф.А.» як малого підприємства сфери юридичного та фінансово-облікового аутсорсингу. Проведено аналіз фінансово-економічного стану підприємства з опрацюванням усіх ключових показників ділової активності, ліквідності, платоспроможності, рентабельності, оборотності та ефективності використання

основних і оборотних активів, що дозволило встановити тенденції розвитку та фактори стійкості.

Розкрито особливості організації бухгалтерського обліку з урахуванням сервісної бізнес-моделі: побудову облікової політики, принципи визнання доходів і витрат залежно від типів договорів, логіку аналітики розрахунків та функціонування внутрішнього контролю й документообігу. Показано, що вибудовані процедури забезпечують необхідну прозорість і керованість облікових процесів на рівні малого підприємства.

Систематизовано підхід до формування фінансової звітності за НП(С)БО 25 (форми № 1-м і № 2-м) у зв'язку з вимогами НП(С)БО 1 та Закону № 996-XIV, окреслено етапність «закриття» періоду, узгоджувальні контролі між формами та роль приміток у забезпеченні повноти й неупередженості подання. Сукупність викладеного створює практичну основу для подальших методичних рішень і аналітичних висновків, які будуть розвинуті у наступному розділі роботи.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТЗОВ «Ю.Ф.А.»

3.1. Мета, зміст, завдання та джерела інформації аналізу фінансової звітності малого підприємства на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.»

В сучасному середовищі підвищених ризиків і відповідальності якість управлінських рішень безпосередньо залежить від того, наскільки об'єктивно та своєчасно інтерпретовано дані фінансової звітності. Аналіз фінансової звітності у цьому контексті є не просто технікою розрахунку коефіцієнтів, а методологією перетворення облікових даних на управлінські висновки щодо стійкості бізнес-моделі, достатності ресурсів і динаміки ризиків. У вітчизняних дослідженнях наголошується, що саме системний, регулярний і порівняльний аналіз створює інформаційну основу для рішень власників і менеджменту МСП, зменшуючи інформаційну асиметрію та підвищуючи якість корпоративного управління 1, 2 [].

Для ТЗОВ «Ю.Ф.А.» — малого підприємства у сфері юридично-фінансового аутсорсингу — мета аналізу полягає у формуванні цілісної картини фінансового стану і результатів діяльності з урахуванням сервісної специфіки: проектної природи виручки, значущості дебіторської заборгованості та ваги загальногосподарських витрат у маржинальності послуг. Аналітичний блок має забезпечити відповіді на три групи управлінських запитань: чи здатне підприємство підтримувати ліквідність і платоспроможність за поточної політики розрахунків; наскільки ефективно монетизується операційна база (рентабельність, продуктивність, оборотність активів); якою є структура фінансування та її чутливість до змін зовнішнього середовища. Водночас результати аналізу повинні бути придатними і для зовнішніх користувачів — передусім кредиторів,

контрагентів і аудиторів, — що кореспондує з призначенням фінансової звітності, визначеним НП(С)БО 1 та Законом України № 996-XIV [].

Таким чином, фінансовий аналіз - це процес дослідження фінансового стану й основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів подальшого підвищення його ринкової вартості й забезпечення ефективного розвитку [15].

Цілі аналізу фінансової звітності залежать також від цілей суб'єктів фінансового аналізу, тобто конкретних користувачів фінансової інформації.

В найбільш загальній формі цілі основних користувачів фінансової інформації подані у табл. 3.1 [15].

Таблиця 3.1.

Фінансові показники з точки зору різних користувачів фінансової інформації

Цілі	Менеджери	Власники	Кредитори
Аналіз виробничої діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнти прибутковості; - рівень рентабельності (за чистим прибутком); - аналіз поточних (операційних) витрат; - аналіз податкових платежів; - операційний важіль; - порівняльний аналіз. 	<p>Прибутковість:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дохідність власного капіталу; - дохідність акціонерного капіталу; - прибуток на акцію; - грошовий потік на акцію; - курс акцій; - загальний прибуток акціонера; - інвестиційна вартість бізнесу. 	<p>Ліквідність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт миттєвої ліквідності; - ліквідаційна вартість підприємства; - характеристика грошових потоків
Управління ресурсами	<ul style="list-style-type: none"> - обертання активів; - управління оборотним капіталом; - обертання запасів; - характеристика дебіторської заборгованості; - характеристика кредиторської заборгованості; - ефективність використання трудових ресурсів. 	<p>Розподіл прибутку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дивіденди на акцію; - поточна дохідність акції; - коефіцієнт виплати дивідендів; - коефіцієнт покриття дивідендів; - коефіцієнт співвідношення дивідендів і активів. 	<p>Фінансовий ризик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - частка залученого капіталу в активах; - частка боргу в капіталізації; - співвідношення позикового і власного капіталу; - співвідношення ризику і винагороди; - власний оборотний капітал.

продовження табл. 3.1

Дохідність	<ul style="list-style-type: none"> - дохідність активів; - дохідність активів за прибутком до виплати процентів і податків; - вартість капіталу; - грошовий потік на інвестиції. 	Ринкові показники: <ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт P/E; - співвідношення ринкової і балансової вартості акцій; - динаміка курсу акцій. 	Обслуговування боргу: <ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт покриття процентних виплат; - коефіцієнт покриття боргових зобов'язань; - прострочена заборгованість.
------------	--	--	---

Завдання аналізу в нашому дослідженні охоплюють діагностику поточного стану і виявлення тенденцій, оцінку факторів, що формують фінансовий результат, і верифікацію здатності підприємства виконувати зобов'язання без шкоди для інвестиційного потенціалу. У практичній площині це означає: виявити резерви маржі через співвідношення прямих та накладних витрат; перевірити адекватність резерву сумнівних боргів до профілю прострочення; оцінити збалансованість джерел фінансування активів і чутливість до змін у міру зростання або спаду виручки. Окремий акцент робиться на зіставності між формами № 1-м і № 2-м: узгодженні чистого фінансового результату зі змінами у власному капіталі, а також на якості даних, що підлягають інтерпретації, адже саме достовірність первинної інформації визначає корисність висновків аналізу (НП(С)БО 1).

Інформаційною базою виступають спрощені форми фінансової звітності малого підприємства за НП(С)БО 25 — Баланс (форма № 1-м) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-м) — доповнені примітками у випадках, коли без розкриттів неможливо забезпечити повне й правдиве подання. Для підвищення точності інтерпретації залучаються реєстри бухгалтерського обліку (оборотно-сальдові відомості, аналітика за договорами та клієнтами), результати інвентаризацій і звірок розрахунків, а також, за потреби, податкові реєстри та управлінська аналітика (табелі обліку часу, проєктні бюджети). Така комбінація джерел відповідає принципам комплексності, періодичності, об'єктивності та своєчасності аналітичної роботи, які в українській науковій і нормативній традиції вважаються ключовими умовами коректного фінансового аналізу.

Комплексна оцінка фінансової звітності малого підприємства доцільно вибудовується як поглиблений, але адаптований до спрощеного формату НП(С)БО 25 інструментарій. Його методика, яка базується на основі комплексу аналітичних показників та індикаторів, поданих у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

**Показники аналітичної оцінки фінансової звітності
суб'єкта малого підприємництва []**

Показник	Методика розрахунку
Аналіз майнового стану	
Власні оборотні кошти	Оборотні активи – Короткострокові зобов'язання
Коефіцієнт реальної вартості майна	(Основні кошти + Запаси) / Активи
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Власні оборотні кошти / Оборотні активи
Аналіз фінансової стійкості	
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Баланс
Чисті активи	Активи, до розрахунку – Зобов'язання до розрахунку
Коефіцієнт фінансової активності	Довгострокові та короткострокові зобов'язання / Власний капітал
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи
Аналіз рентабельності	
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Активи організації
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічний розмір власного капіталу
Рентабельність послуг	Прибуток від продажу / Виручка
Рентабельність основної діяльності	Прибуток від продажу / Повна собівартість
Аналіз ліквідності та платоспроможності	
Аналіз абсолютної ліквідності	Найбільш ліквідні активи / Найбільш термінові зобов'язання
Аналіз швидкої ліквідності	Найбільш ліквідні активи + дебіторської заборгованість / Найбільш термінові зобов'язання
Аналіз поточної ліквідності	Оборотні активи / Найбільш термінові зобов'язання
Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	
Рівень дебіторської заборгованості	Дебіторської заборгованість / Оборотні активи
Рівень кред. Заборгованості	Кред. заборгованість / Оборотні активи

Для ТЗОВ «Ю.Ф.А.» та подібних сервісних компаній це означає, що набір індикаторів має бути цільовим і «легким» у застосуванні, проте достатнім для ухвалення рішень: у фокусі залишаються ліквідність і платоспроможність, оборотність дебіторської заборгованості та тривалість операційного циклу, маржинальність послуг і рентабельність, а також збалансованість структури капіталу. На відміну від великих підприємств, для МСП типовою є вища швидкість обігу оборотних активів, чутливіша до політики розрахунків ліквідність і більш виражена залежність кінцевої рентабельності від загальногосподарських витрат; саме тому агреговані статті форм № 1-м і № 2-м достатньо інформативні за умови правильної інтерпретації трендів і пропорцій.

Методика комплексної оцінки у нашому дослідженні поєднує вертикальний і горизонтальний аналіз форм № 1-м та № 2-м з подальшим коефіцієнтним блоком і композиційною інтерпретацією результатів (зокрема через дюпонівську модель розкладання рентабельності). Послідовність роботи логічно вибудовується від структури до причинно-наслідкових зв'язків: спершу фіксуються зміни у майновому стані та джерелах фінансування, оцінюється наявність і природа потенційно «негативних» статей, далі — аналізуються показники ліквідності, оборотності та рентабельності у часовій динаміці, після чого узагальнюються висновки щодо ефективності операційної моделі та стійкості фінансування. Для сервісного бізнесу критично важливо доповнювати формальні коефіцієнти інтерпретацією якості доходів і грошових надходжень (узгодженість виручки та інкасації), а також деталями облікової політики, що впливають на порівнюваність (правила визнання доходів за типами договорів, підхід до резерву сумнівних боргів).

Таким чином, навіть у межах спрощених форм Балансу і Звіту про фінансові результати можливо провести повноцінний і стратегічно орієнтований аналіз: агреговані показники забезпечують оглядову панель ризиків і ефективності, а примітки та внутрішні реєстри — потрібну глибину для підтвердження висновків. Результатом такої методики стає придатний до дії аналітичний висновок для

менеджменту та зовнішніх користувачів: він виявляє резерви маржі, окреслює межі прийняттого зростання, ідентифікує вузли ліквідності та формує обґрунтовані рекомендації щодо політики розрахунків, структури витрат і темпів оновлення активів (див. рис. 3.1).

Рис. 3.1. Модель використання аналітичної інформації для прийняття інформаційно обґрунтованих економічних рішень [1]

Аналіз фінансової звітності виконує інтегративну функцію: поєднує нормативні вимоги до якості інформації з практичною потребою власників і менеджменту приймати рішення щодо структури послуг, політики розрахунків, рівня операційних витрат і темпів оновлення активів. Дотримання методичних засад і якісна інформаційна база забезпечують релевантність висновків і створюють передумови для формування адресних рекомендацій у наступних підпунктах.

Узагальнюючи, аналітичний блок фінансової звітності малого підприємства має виконувати роль надійного «містка» між обліковими даними та управлінськими рішеннями. Для ТзОВ «Ю.Ф.А.» це означає поєднання швидкої діагностики ключових індикаторів із поглибленою інтерпретацією причинно-наслідкових зв'язків у динаміці ліквідності, оборотності та рентабельності. Якість висновків прямо залежить від якості інформаційної бази й організації обліку, а вибір між експрес-аналізом і розширеним дослідженням визначається цілями користувачів та управлінським горизонтом. Саме така двошарова методика — оперативна панель показників, доповнена змістовним розбором факторів — забезпечує релевантність аналітики для стратегічних і тактичних рішень, підвищуючи передбачуваність і керованість фінансових результатів підприємства.

3.2 Результати комплексного аналізу фінансової звітності на прикладі ТЗОВ «Ю.Ф.А.»

Комплексний аналіз фінансової звітності у сучасній фінансово-обліковій науці розглядають як цілісну методологію інтерпретації інформації, що поєднує трендові, структурні та коефіцієнтні підходи з подальшим причинно-наслідковим узагальненням результатів. Його пізнавальна цінність полягає в тому, що агреговані показники Балансу та Звіту про фінансові результати трансформуються у систему індикаторів стійкості, ділової активності та рентабельності, здатну відобразити не лише статичний стан підприємства на звітну дату, а й логіку формування підсумкового фінансового результату. У межах такого підходу рентабельність власного капіталу доцільно розкласти на складові маржі, оборотності активів і фінансового мультиплікатора, що дозволяє відокремити вплив операційних факторів від ефектів структури фінансування та масштабу діяльності; водночас зіставлення цих складових із базовими індикаторами ліквідності й автономії забезпечує верифікацію отриманих висновків у площині платоспроможності й ризику.

На малих підприємствах аналітична оптика неминуче адаптується до особливостей спрощених форм звітності: обмеженість деталізації компенсується підвищеними вимогами до порівнянності, послідовності розрахунків та якості вихідних облікових оцінок. Саме тому комплексна оцінка ґрунтується на принципах доречності та об'єктивності даних, а також на методичній єдності показників у часовій динаміці, що забезпечує валідність міжперіодних зіставлень. За таких умов результати аналізу набувають подвійної функції: з одного боку, вони виконують роль індикативної «панелі керування» для управлінських рішень, з іншого — слугують інструментом наукової верифікації гіпотез щодо впливу операційних, структурних і фінансових чинників на траєкторію розвитку малого підприємства. Саме в цьому

теоретичному руслі далі узагальнюються результати комплексного аналізу фінансової звітності ТзОВ «Ю.Ф.А.» за п'ятирічний період.

Таблиця 3.3

Структура формування рентабельності власного капіталу ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки

СТАТТЯ	Дані за звітний період, тис. грн..				
	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2055,3	3496,9	4246,4	4293,6	5119,3
Чистий прибуток, тис. грн	151,9	-1536,3	86,3	195,9	315,7
Активи на кінець періоду, тис. грн.	2814,4	1435,8	2344,8	2 319,2	1944,1
Власний капітал на кінець періоду, тис. грн.	1357,3	161,0	336,3	465,6	826,6
Середні активи, тис. грн.	-	2125,1	1890,3	2332,0	2131,65
Середній власний капітал, тис. грн.	-	759,15	248,65	400,95	646,10
Рентабельність продажу, %	7,39	-43,93	2,03	4,56	6,17
Оборотність активів, рази	-	1,65	2,25	1,84	2,40
Лeverидж (фінансовий мультиплікатор), рази	-	2,80	7,60	5,81	3,30
Рентабельність власного капіталу, %	-	-202,5	34,6	48,8	48,8

Як бачимо з таблиці 3.3 у 2021 році головною причиною погіршення результату стала різка від'ємна чиста маржа (–43,93%), тобто збитковість операцій при зростанні виручки; саме це зумовило від'ємну рентабельність власного капіталу. Починаючи з 2022 року маржа послідовно відновлюється (до 6,17% у 2024-му), що разом із достатньою швидкістю обігу активів забезпечило повернення і утримання високої рентабельності власного капіталу у 2023–2024 роках. Оборотноість активів упродовж 2022–2024 рр. лишалася на прийнятному рівні (1,84–2,40 рази), тобто підприємство ефективно перетворювало активи у виручку.

Водночас вплив структури фінансування на підсумковий результат зменшився: фінансовий мультиплікатор знизився з 7,60 у 2022 році до 3,30 у 2024-му, що свідчить про оздоровлення співвідношення власного капіталу та зобов'язань. Розглянемо показники рентабельності та фактори її формування на рисунку 3.2.

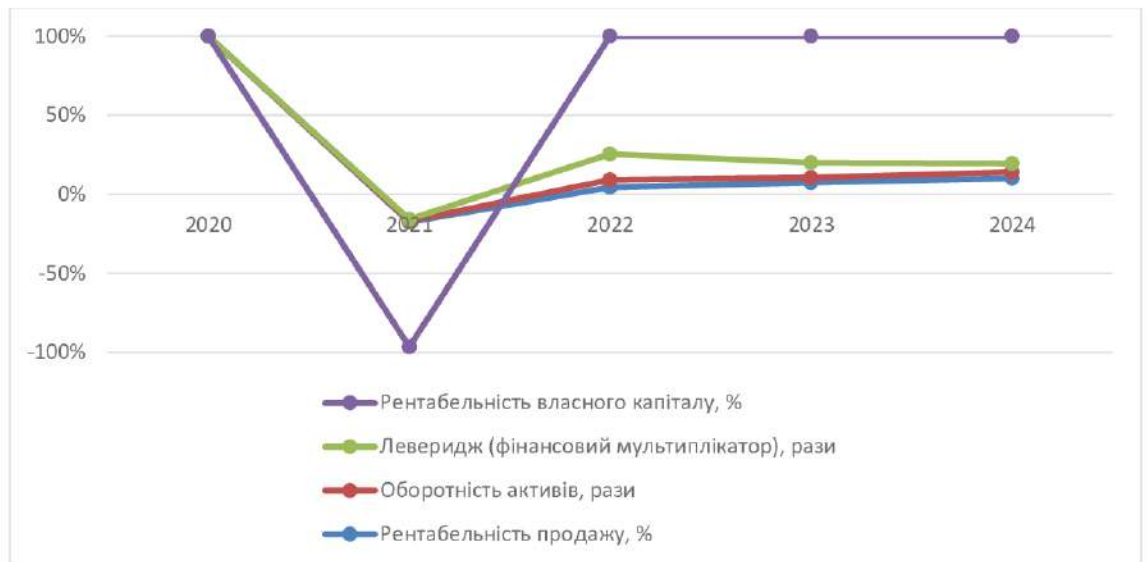

Рис. 3.2 Динаміка формування рентабельності власного капіталу ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки

Рентабельність у 2023–2024 роках досягнута передусім завдяки операційним чинникам — зростанню маржі та підтриманню оборотності, а не за рахунок додаткового «плеча» позикових коштів. З управлінського погляду пріоритетами залишаються контроль постійних витрат і цінової дисципліни (для маржі) та підтримання дисципліни розрахунків і завантаження проєктів (для оборотності); додаткове нарощення позикового фінансування не є необхідним для збереження досягнутого рівня рентабельності.

Логічним наступним кроком є перевірка «якості» досягнутої рентабельності через балансоорієнтовані індикатори ліквідності та фінансової стійкості. Аналіз поточної ліквідності, автономії та фінансової залежності за формою № 1-м дозволяє оцінити платоспроможність у короткому періоді й витривалість структури капіталу, тобто здатність підтримувати прибутковість без надмірного ризику. Саме ці

показники слугують валідацією операційних висновків і окреслюють межі безпечного зростання.

Таблиця 3.4

Показники ліквідності та фінансової стійкості ТзОВ «Ю.Ф.А.»
за 2020–2024 роки

Рік	Оборотні активи, тис. грн	Поточні зобов'язання, тис. грн	Власний капітал, тис. грн	Активи, тис. грн	Поточна ліквідність, рази	Автономія	Фінансова залежність
1	2	3	4	5	6	7	8
2020	159,8	1 457,1	1 357,3	2 814,4	0,11	0,48	2,07
2021	55,5	1 274,8	161,0	1 435,8	0,04	0,11	8,92
2022	295,8	2 008,5	336,3	2 344,8	0,15	0,14	6,97
2023	322,5	1 853,6	465,6	2 319,2	0,17	0,20	4,98
2024	202,1	1 117,5	826,6	1 944,1	0,18	0,43	2,35

Як бачимо з таблиці 3.4 2020–2021 роках підприємство пережило суттєве звуження фінансової стійкості: коефіцієнт автономії знизився з 0,48 до 0,11, а фінансова залежність зросла до 8,92. Це означало різке скорочення «подушки» власного капіталу і високу чутливість до коливань операційних результатів. Починаючи з 2022 року спостерігається послідовне відновлення структури фінансування: автономія зростає до 0,43 у 2024 році, тоді як фінансова залежність знижується до 2,35. Отже, капіталізація бізнесу істотно покращилась, ризики надмірного «плеча» зменшилися.

Показники ліквідності протягом усього періоду залишалися стриманими: поточна ліквідність коливалась у вузькому діапазоні 0,04–0,18. Для сервісної моделі з невеликими запасами це типово, однак така величина свідчить про постійну напругу короткострокових розрахунків і залежність від швидкості інкасації. Після пікового навантаження 2022 року (зростання поточних зобов'язань) у 2023–2024 роках відбувається розвантаження короткострокового боргу, що разом із приростом власного капіталу підтримало оздоровлення балансу.

З управлінського погляду пріоритетами на найближчу перспективу є підтримання досягнутого рівня автономії (0,40–0,45) та поступове посилення

ліквідності без накопичення «неробочих» залишків: скорочення строків інкасації дебіторської заборгованості, узгодження графіків платежів із контрагентами, формування помірної грошової «подушки». Такий підхід дозволить утримати позитивну динаміку стійкості та зменшити операційні ризики при збереженні ефективності використання оборотного капіталу.

Таблиця 3.5

Оцінка фінансової стійкості та структури капіталу ТзОВ «Ю.Ф.А.» за 2020–2024 роки.

ПОКАЗНИКИ	Нормативне значення	Дані за звітний період, тис. грн..				
		2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,48	0,11	0,14	0,20	0,43
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	>0,5	0,52	0,89	0,86	0,80	0,57
Коефіцієнт фінансування	>1	0,93	0,13	0,17	0,17	0,74
Коефіцієнт фінансового ризику	≤1	1,07	7,92	5,97	3,98	1,35
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,4-0,6	-0,96	-7,57	-5,09	-3,29	-1,11
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	-8,12	-21,97	-5,79	-4,75	-4,53
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	>0 зростання у динаміці	-0,07	-0,03	-0,06	-0,01	-0,11
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	>0,5	0,32	0,44	0,55	0,54	0,51
Коефіцієнт нагромадження амортизації	< 0,25	0,36	0,55	0,45	0,48	0,58
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	0,06	0,04	0,14	0,16	0,12

Здійснивши оцінку фінансової стійкості та структури капіталу ТзОВ «Ю.Ф.А.» у динаміці 2020–2024 рр. (див. табл. 3.5) спостерігається поступове

оздоровлення структурних індикаторів: коефіцієнт автономії зріс із 0,11 (2021 р.) до 0,43 (2024 р.), а концентрація залученого капіталу знизилася з 0,89 до 0,57, що узгоджується зі зміцненням власного капіталу. Водночас показники маневреності власного капіталу та забезпеченості оборотних коштів залишаються від'ємними, відображаючи дефіцит власних оборотних ресурсів і залежність від короткострокового фінансування — типовий профіль для малого сервісного бізнесу. Частка реальної вартості основних засобів у майні стабілізувалася біля 0,5 у 2022–2024 рр., що свідчить про відносну збалансованість матеріальної бази; зростання коефіцієнта нагромадження амортизації до 0,58 у 2024 р. сигналізує про старіння активів і потребу в плановому оновленні. У сукупності результати підтверджують попередні висновки: стійкість посилюється за рахунок капіталізації та стримування позикового «плеча», а зони уваги — формування власного оборотного капіталу і графік реінвестування в основні засоби.

Узагальнюючи результати комплексного аналізу, слід констатувати відновлювальний характер фінансової динаміки ТзОВ «Ю.Ф.А.» у 2020–2024 рр. Досягнення стійкої прибутковості у 2023–2024 рр. забезпечено насамперед операційними чинниками: поліпшенням рентабельності продажу та підтриманням належної оборотності активів за одночасного зниження залежності від залученого капіталу. Водночас зберігається обмеженість власних оборотних ресурсів і стриманий рівень поточної ліквідності, що зумовлює підвищені вимоги до політики розрахунків і внутрішнього контролю за короткостроковими зобов'язаннями.

З практичного погляду доцільно забезпечити регулярний моніторинг трьох груп показників: рентабельності, ефективності використання активів та фінансової стійкості. Доповнення цієї системи заходами з планового оновлення основних засобів і формування помірною запасу грошових коштів сприятиме закріпленню позитивних тенденцій та зниженню чутливості підприємства до зовнішніх коливань у наступних періодах.

3.3 Помилки у фінансовій звітності: особливості виявлення та попередження

У середовищі високої турбулентності якість управлінських рішень малого підприємства прямо залежить від надійності обліково-звітної інформації. Для ТзОВ «Ю.Ф.А.» — провайдера юридичного та фінансово-облікового аутсорсингу — фінансова звітність виконує подвійну функцію: є підґрунтям операційної й стратегічної аналітики та водночас комунікаційним індикатором для зовнішніх користувачів. Будь-які викривлення показників, зумовлені помилками чи навмисними діями, спотворюють уявлення про ліквідність, рентабельність і стійкість бізнес-моделі, а відтак здатні призвести до хибних управлінських рішень, порушення договірних зобов'язань і регуляторних ризиків.

На рівні національного регулювання НП(С)БО 1 акцентує розмежування помилок за суттєвістю — тобто за здатністю вплинути на економічні рішення користувачів, — тоді як П(С)БО 6 встановлює загальні підходи до їх виправлення та відображення у звітності (ретроспективне коригування та розкриття наслідків) [120]. Міжнародні норми (МСБО 8, МСА 450) деталізують, що джерелами викривлень можуть бути як неточності збирання, обробки даних та некоректні облікові оцінки, так і пропуски розкриттів чи неприйнятні управлінські судження в частині політик і оцінок. Водночас важливо відрізнити ненавмисні помилки від шахрайства: перші є наслідком людського чинника або недосконалості процесів, другі — усвідомленого перекручення звітності або незаконного привласнення активів (перекласифікації, фальсифікації первинних документів, маніпуляцій регістрами) [МСБО 8; МСА 450].

Виокремлюється шість типів суттєвих викривлень в обліку та фінансовій звітності підприємства: помилка; шахрайство; маніпуляція обліковими записами;

фальсифікація бухгалтерських документів і записів; невідповідне відображення записів у реєстрах; незвичайні операції (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Викривлення в обліку та звітності []

Поняття	Визначення
Помилка	ненавмисне перекручення фінансової інформації в результаті арифметичних або логічних помилок в облікових записах і розрахунках, неправильного подання в обліку фактів господарської діяльності, майна, вимог і зобов'язань, недогляду в дотриманні повноти обліку, невідповідності відображення записів.
Шахрайство	навмисно неправильне відображення і подання даних обліку і звітності службовими особами і керівництвом підприємства.
Маніпуляція обліковими записами	навмисне використання неправильних (некоректних) бухгалтерських проводок або сторнуючих записів з метою перекручення даних обліку і звітності
Фальсифікація бухгалтерських документів і записів	оформлення наперед неправильних або фальсифікованих документів бухгалтерського обліку і записів у реєстрах бухгалтерського обліку
Невідповідне відображення записів у реєстрах	ненавмисне або навмисне відображення фінансової інформації в системі рахунків у неповному обсязі, в оцінці, яка відрізняється від прийнятих норм тощо
Незвичайні операції	угоди і господарські операції, платежі, які, на розсуд аудитора, зайві, недоречні або надмірні за певних обставин

Профіль діяльності «Ю.Ф.А.» зумовлює специфічні «зони ризику» помилок. По-перше, визнання доходів за різними типами договорів (абонентські — рівномірно; погодинні — за актами/табелями; фіксована ціна — за ступенем завершеності) потребує чітких критеріїв ступеня готовності та коректного розмежування між періодами. Типові викривлення тут — завищення виручки наприкінці періоду (передчасне визнання без належних актів) або недовідображення незавершених послуг. По-друге, оцінка дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів чутлива до суб'єктивізму: завищено оптимістичні припущення щодо інкасації призводять до штучного збільшення активів і прибутку.

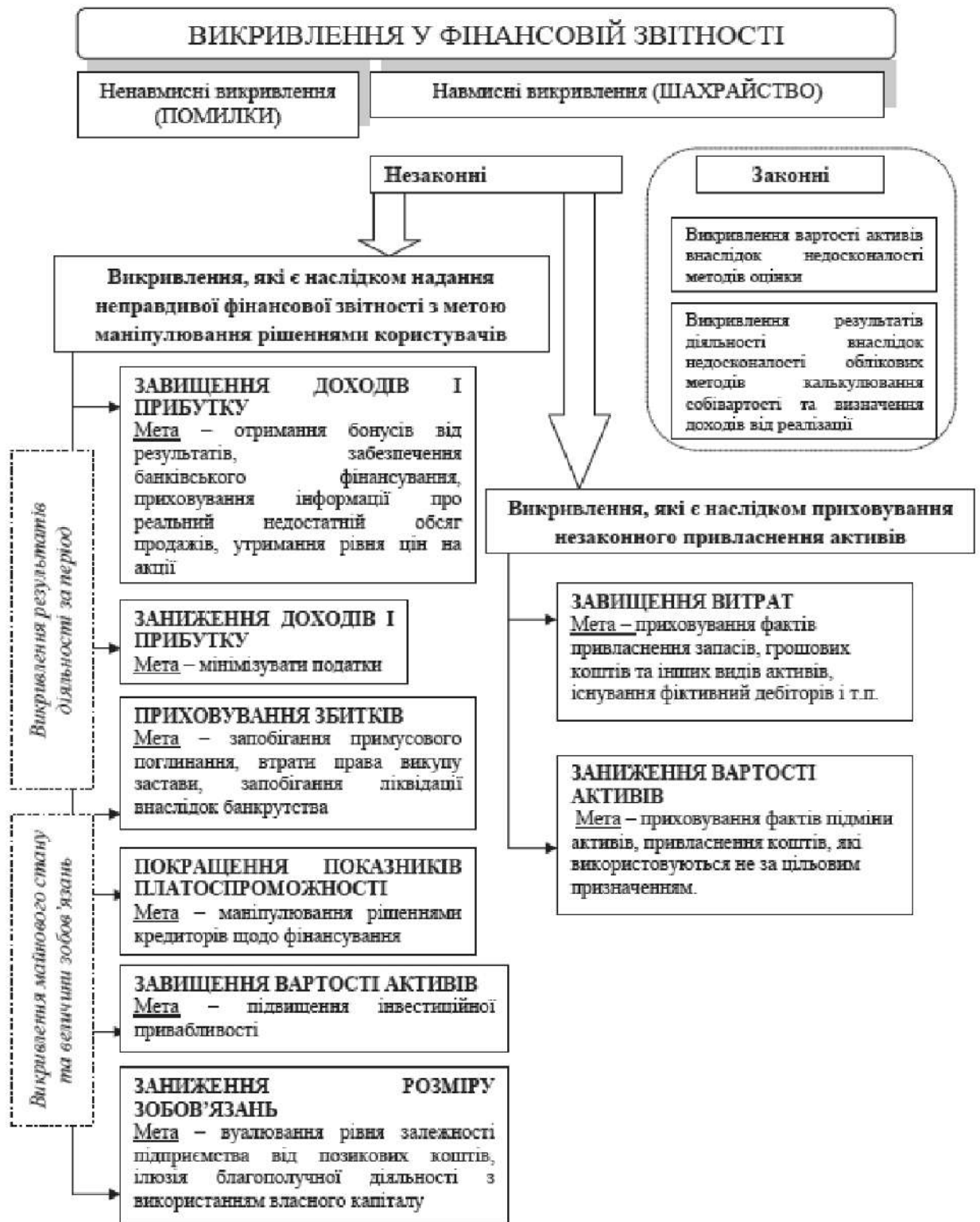

Рис. 3.3 Вплив облікових викривлень на ключові показники фінансової звітності та цілі їх здійснення []

По-третє, класифікація витрат (прямі → загальногосподарські) впливає на валову маржу; змішування проектних витрат із накладними спотворює аналітику рентабельності послуг. До цього додаються ризики помилок у ПДВ (перша подія, реєстрація ПН, відповідність бази оподаткування), у нарахуванні заробітної плати та податків із доходів, а також у капіталізації витрат на ПЗ і визначенні строків корисного використання нематеріальних активів.

Діагностика помилок у сервісній моделі доцільна у три послідовні «лінії захисту». Перша — процесні контролі в межах «закриття» періоду: звірення договірної бази з актами й табелями часу; контроль правильності віднесення операцій до відповідного звітного періоду; інвентаризація розрахунків і формування резерву сумнівних боргів за матрицею прострочення; погодження амортизації з реєстром активів; арифметичні й логічні тести узгодженості між формами № 1-м і № 2-м (зв'язок чистого фінрезультату зі змінами власного капіталу, ув'язка сум дебіторки, кредиторки з оборотно-сальдовою відомістю).

Ефективна протидія викривленням полягає у ризик-орієнтованому підході до перевірки найчутливіших статей і суджень менеджменту. Для ТзОВ «Ю.Ф.А.» пріоритетними зонами контролю є визнання доходів за договорами різних типів, формування резерву сумнівних боргів, класифікація прямих і загальногосподарських витрат, а також оцінка та амортизація ОЗ/НМА. Практично це реалізується через поєднання перевірок меж звітного періоду, підтверджень від контрагентів і «трикутної» звірки договір—акт—обліковий запис; застосування порогів сутєвості й чек-листів для суджень; документовану дюпонівську декомпозицію рентабельності та аналітичні порівняння з попередніми періодами. Така конфігурація процесних і аналітичних контролів мінімізує ризик як ненавмисних помилок, так і цілеспрямованих маніпуляцій, забезпечуючи користувачам звітності достовірну базу для економічних рішень.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі на прикладі ТзОВ «Ю.Ф.А.» комплексно досліджено теоретико-правові засади, практичну організацію обліку та особливості формування і аналітичного опрацювання фінансової звітності малого підприємства. Показано, що фінансова звітність у національній системі обліку виконує подвійну функцію: є джерелом достовірної інформації для зовнішніх користувачів і водночас інформаційною основою управлінських рішень. У першому розділі узагальнено понятійний апарат і нормативно-правову базу формування звітності МСП: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 як носій якісних характеристик корисної інформації та НП(С)БО 25 як рамка спрощених форм для малих підприємств. Обґрунтовано, що вимоги доречності, правдивості, зіставності, достовірності й своєчасності є визначальними для сервісної моделі бізнесу, де домінують нематеріальні послуги і значущою є роль дебіторської заборгованості.

Другий розділ розкрив діючу практику організації обліку і складання звітності в «Ю.Ф.А.». Сформовано облікову політику, узгоджену з профілем діяльності: дохід визнається залежно від типу договору (абонентський — рівномірно, погодинний — за актами/табелями, фіксована ціна — за ступенем завершеності або подією), прямі витрати накопичуються з подальшим списанням у собівартість, загальногосподарські обліковуються за функціональною логікою стандартів; дебіторська заборгованість оцінюється за чистою реалізаційною вартістю з формуванням резерву. Описано календар «закриття» періоду, етапність складання спрощеного комплексу форм № 1-м і № 2-м, а також роль приміток у забезпеченні повноти та неупередженості подання.

Проведений за 2020–2024 роки аналіз фінансово-економічних показників засвідчив хвилеподібну динаміку з інвестиційним посиленням матеріальної бази, епізодичними напруженнями ліквідності та подальшим відновленням

маржинальності; виявлено чутливість результатів до якості інкасації дебіторки та дисципліни загальногосподарських витрат.

У третьому розділі сформовано методичні засади та інструментарій комплексного аналізу фінансової звітності малого підприємства, придатний до застосування на основі двох спрощених форм. Показано, що поєднання горизонтального та вертикального аналізу з коефіцієнтними показниками, а також факторний аналіз рентабельності дає змогу виокремити внесок маржі, оборотності активів і структури фінансування у зміну рентабельності власного капіталу, а отже — локалізувати управлінські точки впливу. Узагальнено підхід до виявлення та попередження помилок у звітності: перевірка меж звітного періоду для визнання доходів і витрат, інвентаризації та звірки розрахунків, матриця резервування дебіторської заборгованості, логічні й арифметичні тести узгодженості між формами, а також процесні IT-контролі доступу й трасування первинних даних. Наголошено на відмежуванні помилок від шахрайства та дотриманні процедур П(С)БО 6 у разі ретроспективних виправлень.

Отримані результати мають як теоретичне, так і прикладне значення. Теоретично робота уточнює умови релевантного використання спрощених форм звітності для суб'єктів малого підприємництва, що надають послуги і демонструє їхній достатній аналітичний потенціал за умови правильної інтерпретації. Практично для ТзОВ «Ю.Ф.А.» окреслено пріоритети посилення фінансової стійкості: підтримання скороченого циклу інкасації та контроль резерву сумнівних боргів; дисципліна загальногосподарських витрат і фокус на високомаржинальних послугах; планове оновлення основних засобів з урахуванням впливу на їх продуктивність. За рахунок інтеграції цих підходів спрощений звітний комплект перетворюється на дієвий інструмент управління, що підвищує прозорість, прогнозованість і керованість фінансових результатів, забезпечуючи для малого підприємства сталість розвитку та конкурентоспроможність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України № 436-XV від 06.01.2018 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України № 2755–XVII від 01.01.2018 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність». Вводиться в дію Постановою ВР N 3126-XII від 22.04.93, ВВР, 1993, N 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12#Text>
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. (МСБО 16) "Основні засоби" [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» в редакції від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП). Третя редакція (2025) / IFRS Foundation. – London : IFRS Foundation, 2025. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/ifrs-for-smes/english/2025/ifrs-for-smes.pdf?bypass=on>
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 із наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [Електронний ресурс]. – URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG4509>.
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2019 р. № 226 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0685-19> (дата звернення: 07.12.2025).
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10>.
13. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Мінфіну № 88 від 24.05.95 р. (зі змінами і доповненнями Наказу № 427 від 11.04.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
14. Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

15. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179. – URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>.
16. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
18. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30 верес. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v001120115>.
19. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 29.11.2017 р. № 976 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
20. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерством фінансів України від 25.09.2015 р. № 840. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua>.
21. Методи нарахування амортизації основних засобів [Електронний ресурс] // «Податки та бухгалтерський облік». – Режим доступу: <http://nibu.factor.ua/ukr/info/pribil/metod>.
22. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник / В. Г. Андрійчук. – 2-е вид., доп. і перероб. – Київ : КНЕУ, 2002. – 624 с.
23. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти / В. Бабіч // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 8. – С. 10–13.
24. Бабаєв Ю. А. Теорія бухгалтерського обліку / Ю. А. Бабаєв. – Київ : Вища школа, 2009. – 692 с.
25. Бойко В. М. Бізнес: словник-довідник / В. М. Бойко, П. Г. Вашків. – Київ : Україна, 2008. – 565 с.
26. Бухгалтерський облік: Навч. посібник / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, М. В. Корягін, Р. Л. Хом'як та ін. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 248 с.
27. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2013. – 224 с. (Також 2009 р. – 224 с.)
28. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – 8-е вид. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с.
29. Виноградова М. О. Аудит : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 654 с.
30. Воляник Г. М. Фінансовий облік – 1: навчальний посібник / Г. М. Воляник, М. М. Огородник, С. Є. Шутка, Н. І. Колінько. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 454 с.
31. Гарасим П. М. Організація обліку в галузях економіки: навч. посібник / П. М. Гарасим, Н. М. Клим, У. П. Новак, М. В. Падюка. – Львів : Ліга-Прес, 2018. – 410 с.
32. Гарасим П. М. Фінансовий облік-2: навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. М. Воляник, Н. І. Колінько, С. Є. Шутка. – Львів : Ліга-Прес, 2016. – 332 с.
33. Гарасим П. М. Організація обліку: навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. М. Воляник, М. П. Гарасим. – Львів : Ліга-Прес, 2018. – 300 с.
34. Гарасим П. Статистичні методи аналізу в управлінні: навч. посіб. / П. Гарасим, Н. Колінько. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2022. – 216 с.

35. Гарасим П. М. Облік на підприємствах малого бізнесу: навч. посіб. / П. М. Гарасим, С. Є. Шутка, Г. М. Воляник, Н. І. Колінько. – Львів : Ліга-Прес, 2018. – 370 с.
36. Гевлич Л. Фінансова та управлінська звітність вітчизняних підприємств / Л. Гевлич, І. Гевлич // Економіка і організація управління. – 2020. – № 1(37). – С. 27–35. – Режим доступу: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/7921> (дата звернення: 07.12.2025).
37. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 496 с.
38. Добровольська О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством / О. Добровольська, М. Кравченко, О. Даніленко // Економіка та суспільство. – 2021. – № 32. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/785>. – DOI: 10.32782/2524-0072/2021-32-34
39. Єдиний податок для юросіб 2025: платники, ставки, порядок сплати та... [Електронний ресурс] // 7eminar.ua. – 2025. – 01 серп. – Режим доступу: <https://7eminar.ua/news/10704-jedinii-podatok-dlya-yurosib-2025-platniki-stavki-poryadok-splati-ta> (дата звернення: 07.12.2025).
40. Житна І. П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств / І. П. Житна, А. М. Нескреба. – Київ : Вища школа, 2009.
41. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. – Київ : ЦУЛ, 2016. – 365 с.
42. Загорельська Т. Ю. Облікові викривлення та їх вплив на фінансову звітність / Т. Ю. Загорельська // Економічний простір. – 2013. – № 80. – С. 147–152. – Режим доступу: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/106> – DOI: 10.30838/2072-7920.2013/80.147-152.
43. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік та аудит підприємницької діяльності : навч. посіб. / А. Г. Загородній, Б. Ф. Усач, Р. Л. Хом'як. – Львів, 2008. – 208 с.
44. Зміни до НП(С)БО 1 та НП(С)БО 25 набрали чинності (огляд Наказу Мінфіну № 29 від 23.01.2025) // Бухгалтер 911. – 2025. – 28 лют. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1085109.html>
45. Зінкевич О. В. Бухгалтерський облік в галузях народного господарства: Підручник / О. В. Зінкевич, С. О. Левицька, М. М. Мосійчук та ін. – Рівне : НУВГП, 2006. – 268 с.
46. Калюга Є. Нефінансова звітність малих сільськогосподарських підприємств / Є. Калюга [та ін.] // Вісник Економіки. – 2024. – № 1(109). – С. 13–20. – Режим доступу: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1661> (дата звернення: 07.12.2025).
47. Клим Н. М. Бухгалтерський облік: підручник. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. – 428 с.
48. Колінько Н. І. Управлінський облік: навч. посіб. / Н. І. Колінько, Г. М. Воляник, С. Є. Шутка. – Львів : Ліга-Прес, 2016. – 378 с.
49. Кужельний М. В. Організація обліку: Підручник / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
50. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану в Україні / Л. Г. Ловінська, А. В. Озеран, Р. С. Коршикова // Фінанси України. – 2022. – № 4. – С. 92–106. – Режим доступу: [URL/DOI відсутній].
51. Мартинюк Г. П. Аудит фінансової звітності в контексті фінансового контролю / Г. П. Мартинюк, М. А. Мартинюк // Бізнес Інформ. – 2021. – № 7. – С. 256–261. – DOI: 32983/2222-4459-2021-7-256-261.
52. Мардус Н.Ю. Лазуренко О.С. Економічна сутність фінансової звітності, методика її складання і аудиту/ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ Випуск 70. 2021. С.175-179 DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.70-27>

53. Мельничук М. О. Звітні дані в системі управлінських рішень... / М. О. Мельничук, М. С. Анцибор // Економічний простір. – 2020. – № 162. – С. 135–142. – Режим доступу: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/667>
54. Овчарова Н. Напрямки посилення інформаційного навантаження обліку суб'єктів малого бізнесу / Н. Овчарова, Т. Мартиненко, Ю. Самотой // Економіка та суспільство. – 2021. – № 28. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/525> – DOI: 10.32782/2524-0072/2021-28-6.
55. Польова Т. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством / Т. В. Польова, А. В. Дружина // Ефективна економіка. – 2019. – № 11. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/89.pdf – DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.89.
56. Пушкар М. С. Облікова політика і звітність: навч. пос. / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 141 с.
57. Семенова С. М. Ризики в системі обліку та фінансової звітності / С. М. Семенова, О. М. Шпирко, Г. В. Зябченкова, О. П. Кузьменко // Бізнес Інформ. – 2021. – № 10. – С. 290–297. – Режим доступу: <https://support.google.com/websearch/answer/2466433?hl=uk>. – DOI: 10.32983/2222-4459-2021-10-290-297.
58. «Скорочена фінзвітність за НП(С)БО 25: правила складання». – 2023. – Режим доступу: <https://news.dtk.ua/accounting/reposts/81341-skorocena-finzvinitnist-za-npsbo-25-pravila-skladannia>.
59. Сопко В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : КНЕУ, 2010. – 500 с.
60. Ставки ЄП для груп 1–2 з 01.01.2025 (офіційне повідомлення) / ДПС у Миколаївській області. – 2024. – Режим доступу: <https://mk.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/858732.html>.
61. Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. / Л. О. Терещенко, І. І. Матієнко-Зубенко. – Київ : КНЕУ, 2009. – 187 с.
62. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: підруч. / Н. М. Ткаченко. – 5-те вид. – Київ : Алтера, 2011. – 151 с.
63. Умови перебування юросіб на третій групі ЄП (пп. 3 п. 291.4 ПКУ; ліміт 1167 МЗП) / ДПС у Рівненській області. – 2024. – Режим доступу: <https://rv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/921116.html>.
64. Фесенко В. В. Облікові викривлення та їх вплив на фінансову звітність / В. В. Фесенко, Т. Ю. Загорельська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 5. – С. 1040–1043. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/211.pdf>.
65. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні : навч. посіб. / За ред. Р. Л. Хом'яка, В. І. Лемішевського ; 6-е вид., доп. і перероб. – Львів : Інтелект-Захід, 2007. – 1200 с.
66. Яремко І. Й. Економічні категорії в методології обліку: моногр. / І. Й. Яремко. – Львів : Каменяр, 2002. – 192 с.